

STUDENTS

AKADEMISKĀS DZIVES LAIKRĀKSTS

K. Branta un K. Upeslejas nodibināts 1922. gadā.

IZNAK 2 REIZES
MĒNESI

NUMURS MAKSA
10 SANT.

Redakcija un kantoris
Rīgā, Valdemāra ielā Nr. 69, dzīv. 8. Tār. 9-4-6-6-6. Runas stundas: svētdienās no
11—12, pirmdienās no 18—19.

Pasta adrese: Rīgā, Pasta kāste Nr. 70. Pasta tek. rēķ. 424. Gada abonem.: Ls 2.—
Studinājumu maksi: priekšpusē 90 sant., tekstā 60 sant., studin. daļā 20 sant., par
petitrindiju + 5% studinājumu nodoklis.

Nº 191.

Trešdien, 16. novembrī 1932.

XI. ak. g.

Prof. A. Švabe.

Gustavs Ādolfs.

(1594.—1632.)

Gustavs Ādolfs cēlies no slavenās Vasas dzimtas, kas bija ļoti apdāvināta valodās, mākslās un zinātnēs. Arī Gustava Ādolfa tēvs Kārlis IX. bija nevien praktiski orientēts valsts vīrs, kas reformēja Zviedrijas karā un nodokļu lietas, izdeva pirmo rakstītu tiesu iekārtas likumu, bet tai pašā laikā arī zinātnieks, kas publicēja brošūru par teologiskiem jautājumiem, rakstīja Zviedrijas vēsturi līdz Krišjānim I. un tēloja savu dzīvi līriskos pantos.

Bet Kārlis IX. bij arī tas, kas 1600. g. Livonijā uzsāka karā darbību pret savu katolisko brālēnu, Polijas karali Sigismunda III., kurš pretendēja uz Zviedrijas troni. Toreiz būdamas vēl tikai Södermalandes hercogs, Kārlis 20. maijā 1601. g. griežas pie Vidzemes brupniecības ar 11 prasībām, kas toreizējās Vidzemes politiķiem šķita tik nepieņemamas un neticamas it kā balss no ciitas, svešas pasaules. Kārlis IX. prasa akadēmiju, baznīcu, skolu un hospitalu dibināšanu, radikālu tiesu iekārtas reformu un Vidzemes tiesību kodifikāciju, kā arī dzimtbūšanas atceļšanu, proti, savu priekšlikumu 5. punktā, kas skan šādi: «Piekārt, vai muižu zemnieki kā arī citi uz laukiem nevarētu būt brīvi, sūtit savus bērnus skolās mācīties grāmatu mākslas un citus amatus, kas būtu derīgi šai zemei, ja viņiem ir vairāk dēļu nekā vajadzīgs, lai apkoptu savas mājas; viņiem varētu laut darīt, kas tiem labāk patik, jo turēt viņus kā vergus vai pirkus dreļļus nav kristīgi un labas valsts kārtības cienīgi, kā tas jau sen kristīgai tau-tai tiesībās un likumos noteikts un aizliegts.» Protams, ka Vidzemes brupniecība par to nēmaz negribēja runāt un atbildēja kēniņam, ka šejiennes zemnieki vairāk mīlot savu verdzību nekā Rīgas pilsēta savas privilēgijas.

Sākumā gan Kārlim IX. Vidzemē smaidīja karā laime, bet 17. septembra 1605. g. kaujā pie Salaspils viņu pilnīgi sakāva poļu armija Chodkēviča vadībā, un beidzot 1609. g. zviedri bij spiesti atstāt Vidzemi. Driz pēc tam 1611. g. beigās nomirst Kārlis IX., un reichstāgs atzīst viņa 17 gadus veco dēlu Gustavu Ādolfu par pilntiesīgu kēniņu. Tātad tai vecumā, kad tagad mūsu jaunatne beidz vidusskolu, Gustavam Ādolfram bij jāuzņemas valsts galvas pienākumi loti grūtā brīdī, jo sarežģīts bij nevien valsts finanču un iekšpolitikas stāvoklis, bet Zviedrijai draudēja arī ārējas briesmas, jo dēls mantoja no tēva 3 karus: ar Dāniiju, Krieviju un Poliju.

Gustavs Ādolfs dabūja loti labu izglītību. Starp viņa audzinātājiem sevišķi jāmin lielais karvedis un karā mākslas pratējs grāfs Delagardi, kas bij cēlies no franču hugenotiem un vēlāk 1622.—28. g. bij Vidzemes generālgubernātors. Vēl lielāka nozīme prinča izglītībā bija valsts kancelejas sekretāram Johanam Šitem (Skytte), kas bij karsts Hūgo Grōcīja ideju piekrītei un modernas ierēdnī valsts ideologs. Šīte noteikti prasīja muižniecības varas ierobežošanu un pilnīgu feodālisma iznīcīšanu. Delagardi, būdamas pēc, par Vidzemes generālgubernātoru 1628.—34. g.), loti daudz darīja arī Vidzemes labā, karā uzdevumā nodibinādams Tērbatā ūniversitāti, kā arī noorganizēdams jaunas provinces pārvaldi un tiesu.

A. Bija.

Skumjas.

18. novembrī.

Lielākā daļa studentu, kas piedāvās Universitātes rīkotā gājiens uz Brāļu kapiem, apzinās ka ir jauki cilindrā varonus, kas krituši ciņā par tēvuzemi. Bet pienācis laiks, — kad nepārprotami mums visiem šķiet, — ka vīri, kas bijuši raženi darbos, darbiem arī godināmi. Kritušo varonu nopelni nedrikstētu atkarāties no mūsu frāžainā patriotisma. Viņu nopelnu augstākais cilindrājums būs un paliks mūsu darbi valsts un tautas labā.

Bet nav viegli isto mēru ievērot suminot tagadējās paaudzes darbus, par kuru istenību ir grūti nodibināt negrozāmu, vienprātīgu pārliecību. Daži aiz skaudības jūtām var domāt, ka daži nopelni pārspilēti, jo tie pārspēj viņu pašu spēkus. Dažiem likties nopelnu novērtējums vājs, salīdzinot ar to kas pašiem vēlam un pazistams. Jo katra nopelna uzsavīvu lielais vairums cietis tikai tājā mērā, par cik tas apzināsies spējīgs izdarīt tos darbus, par kuriem viņam stāsta.

Gustavs Ādolfs bija ģeniāli apdāvināts, sevišķi karā mākslā. Bet sekodams tradīcijām, viņš mēģinājis arī rakstniecībā, tēlodams savas dinastijas vēsturi, kur viņš ar savu sprieduma asumu un sauso lietišķību atgādinā Fridriha Liela vēsturiskos rakstus. Bez savas mātes valodas Gustavs Ādolfs prata vēl latīniski, vāciski, holandiski, italiski, grieķiski, krieviski un poliski. Tālaika slavenākā jurista Hūgo Grōcīja darbu «De iure belli ac pacis» viņš studēja ar lielu aizrautību un nēma līdz visos karā gājienos. Nōtēva un vectēva Gustavs Ādolfs biji mantojis neparastu gribas spēku un lielu aktīvitāti, bet tai pašā laikā arī lielu labsirdību, noslēgtību un stingrību pret sevi. Par viņa taisno dabu liecina kāds ieraksts Stokholmas hofiesas protokolā, kur viņš partējiskiem tiesnešiem piedraud «noliklt ādu pār acīm». Pēc savas mie-

Un tagad, akadēmiskai jaunatnei pieminot visu, ko viņa 14. valsts pastāvēšanas gadā, darījusi darbos, savā pašvaldībā un sabiedriskā darbā, labprāt mums jāatzīstas, ka studenti un viņu organizācijas neskatas tik daudz uz priekšu, uz nākotni, bet vairāk un pastāvīgi lūkojas atpakaļ. Bieži akadēmiskās jaunatnes nogrupējumiem vairāk tas rūp, kas viņi kādreiz bijuši, nekā tas — par ko viņi vienprātībā varētu būt. Tādēļ atrausimies no patētiskā romantisma un lūkosim, piecpadsmītā valsts pastāvēšanas gadā, ar noteiktiem darbībām un savstarpejā uzticībā vienoītiem spēkiem mūsu kopējo tēvu zemi novest līdz dailai kultūrlai un spēcīgai oikonomiskai atdzimtai. Daudzi domā: Latvija tapusi un viņai atlicis atrast piemērotāko pārvaldes (sa-tversmes) likumu, bet mums jāturas cieši pie tīcības, ka Latvija vēl tikai būs. Viņa taps par tik lielu, par cik lieli un nesavīgi būs mūsu darbi. Un kritušo brāļu darbus ar darbiem mācīsimies uz priekšu godināt!

sas būves Gustavs Ādolfs bija loti gara auguma, platiem pleciem, gaišiem matiem un lēnām kustībām. Bij savādi, ka šis «ziemeļu lauva» milēja mūziku un vienkāršas dziesmiņas. Kā liecina viņa kanclers Uksenserna, Gustavs Ādolfs labi pazīnis cilvēkus un bieži mainījis nodomus, sekodams savai ģenialai iedvesmei. Uz to norāda arī daži fakti no viņa pirmajiem valdības gadiem. Lai gan Zviedrijā toreiz bija tikai 1 miljons iedzīvotāju un jaunajam kēniņam tikai 18 gadu, viņš 1612. g. paziņo Krievijai, lai viņu vēlē par caru, bet drīz vien atsakās no šī nodoma un ieteic novgorodiešiem par valdnieku savu brāli Kārli Filipi. Gustava Adolfa lielā nozīmē ir tā, ka viņš paplašināja Zviedrijas daibiskā robežas aiz Baltijas jūras, pievienodams Igauniju, Vidzemi, Pomerāniju un vēl dažas zemes Baltijas jūras dienvidos. Ar to territo-

riāli bija pabeigta tā lielvalsts politika, ko uzsāka jau viņa tēvs un vectēvs. Bet Gustavu Ādolfa nopelni sniedzas tāli pāri pašai Zviedrijai. Iejaudamies 30 gadu karā, ko veida Habsburgu monarchija ar nolūku satiekt protestantismu Ziemeleiropā, Gustavs Ādolfs līdz ar to uzsāka ciņu par gara brīvību pret katoļisku reakciju. Lai gan viņš pats krīt Licenas kaujā 6. novembrī 1632. g. nepilnus 38 gadus vecs, tomēr protestantisma lieta bija glābta, un līdz ar to aizgāja bojā viduslaiku Eiropā ar savām papāli-imperialām doktrīnām par universālo valsti un baznīcu.

Gustavs Ādolfs bija arī Vidzemes kēniņš, jo ar Stolbovas mieru 1617. g. viņš nodrošināja Igaunijas un Vidzemes aizmuguri pret krieviem, bet ar 1629. g. Altmarkas pamieru paturēja abas provinces personāla unijā ar Zviedriju, atstādams poliem vienīgi Latgali. Lai gan Gustavs Ādolfs neizveda dzīvē savu tēva prasību par dzimtbūšanas atceļšanu Vidzemē, tomēr zviedru laikos šis zemnieku nebrīvības veids pamāzām kļuva par tukšu juridisku čauku. Atteikdamies apstiprināt Sigismunda Augusta privilēģiju, viņš līdz ar to atnēma Vidzemes muižniekiem tā sankto dzīvības un nāves varu (ius vitae ac necis) pār dzimtlāudim, kas tagad bij tiesājami parastā kārtībā 1630.—32. g. dibinātās zemes tiesās. Tāpat zemnieki ieguva tiesību celt sūdzības pret saviem dzimtkungiem un viņu ierēdiem. 1630. g. tiesu iekārtas likums nosaka, ka katrs savu lietu var uzticēt «Dievam un svētai justīcijai», kas spriež «pēc Dieva un cilvēku tiesībām kā arī labiem ieradumiem, ja tie nerunā pretim Dieva vārdiem un karala virskundzībai». Radīdams muižnieku un algotnu karaspēka vietā pastāvīgu zemnieku armiju, kurā iesauca arī katru 5. vai 10. vīru, Gustavs Ādolfs līdz ar to iesaucācīem dzimtlāudim deva ieroču tiesības, kas viņus pārvērtēja par brīvīm laudīm.

Protams, arī Gustavs Ādolfs kā kurš katrs liels gars bija tikai savā laika bērns. Ar to izskaidrojams, kāpēc viņa radītām Vidzemes zemes tiesām jāsoda nevien slepkavība, bet arī buršana; kāpēc viņš atlāva tiesniešiem meklēt materiālo taisnību, spīdzinot apsūdzēto. Bet būtu nevēsturiski prasīt no Gustava Ādolfa, lai viņš visos dzīves novados būtu rādījis ceļu vairāk gadu simteņus uz priekšu. Pat ar saviem trūkumiem viņš nevien ar savu augumu, bet vēl vairāk ar savu ģeniālo garu bija viens no vislielākiem «lielo viru» galerijā.

Kā Gustava Ādolfa ievadītais laiks attēlojas Vidzemes kultūrā, tas kārtām pašam jāredz Gustava Ādolfa un zviedru laikmeta pieminekļu izstādē Rīgas pilī.

NĀC. STUDENTU BLOKS ATSAUCIS SAVU PĀRSTĀVI NO STUDENTU NAMA BŪVKOMMISSIJAS.

Korporāciju frakcija, ar neattaisnojamo rīcību studentu nama būves vadītāja iecelšanā, kas runā pret elementārākajiem profesionālās darba etikas principiem, nonākusi atklātā konflikta ne tikai ar visiem sabiedriskiem nogrupējumiem, kas stāv arī korporācijām, bet arī — ar Latvijas universitātes architektūras fakultāti, kas šīnīs dienās atsaukusī savu pārstāvi no studentu nama būvkommisijas. Tas pats jau iepriekš, noticis no Latv. architektu b-bas puses. Tas pats sekojis arī no Nacionālā studentu bloka un pārējo Stud. pad. frakciju puses.

Ja pat mūsu universitātes architektūras fak. norobežojas no korporāciju frakcijas skandalozās rīcības, tad vispārējais stāvoklis ir dāndz noplētnāks, kā korporācija mēģina to izteikt.

Maskavas studentu Cité Universitaire.

Kommunistiem rekiāma pirmā vieta. Gadu atpakaļ lasījām laikrakstos, ka Maskavā, pēc Parizes Cité Universitaire parāuga, būvēšot studentu pilsēti — Jaun-Aleksejevu. Ne vairāk un ne mazāk kā 15.000 studentiem. Studentu pilsētās būvi uzjēma «pjatiletka» plāna un tagad par viņu raksta: «Saraknā studenti bā» 16. numurā, žurnālā, ko izdod Maskavā Profizdats.

Uz 15. augustu būves bija jānobiedz. Māju korpusi uzcelti, bet dzīvot tur nevar. Logos tukši caurumi, nežēlīgs caurvējs, nav stiklu, bet studenti jau tur dzīvo. Dažos korpusos aizmirstas iebūvēt krāsnis, nav skursteņi. 99 korpusos redzamas tikai kailās kieģelus sienas, no kuriem 33 atrodas pusgatavi (bez logiem un krāsnim), piecdesmit divi korpusi bez krāsnim un iekšējā apmetuma un 14 korpusi būvplānā nav reālizēti. Nav paredzams viņu būvi nobeigt, jo trūkst pat naglu, kas piegadātas tikai 30% no būvplānā paredzētās normas. Attiecīgās iestādes ar to vien nodarbojas, ka izdod studentiem orderus uz brivajām istabām. Būvējot korpusus aizmirsta kanālizācija un ūdensvads. Studentiem pēc ūdens jājet puskilometru tālu. Šausmīga netirība. Nevienā no korpusiem nav paredzēta ēdamzāle. Ko darīs studenti, kad uznāks ziema, to neviens nezina.»

Tālāk žurnāls apraksta, ka cūkkopības institūtā (laši un nebrīnes, tāds institūts pastāv Maskavā!) studenti dzīvojot institūta pagrabos, kur agrāk malka un akmenogles glabātas. Cūkkopības institūtā barojot šausmīgi: «Sasmiņdušas zivis. — zupas un kāposti kā ūdens, — galu loti reti pasniedzot un tad arī aprēķinot pēc «komercenām». Studentu stipendijas — 50 rubļu mēnesī — kārtīgi neizmaksājot.

Tālāk žurnāls rakstīts par Tulas pādagoģisko technikumu, ka studenti tur staigājot galīgi noskrandojušies, mēnešiem ilgi neapmeklējot lekcijas. Aiz naudas un apakšvelas trūkuma neejot pirtis. Kopdzīvēs — netirība un utis. Kad students kādā jautājumā griežoties pie direktora Jelagina, tad tas savā augstprātībā nemaz neatbildot.

Gala rezultātā žurnāls konstatē studentu masu bēgšanu no augstskolām. Šoruden Maskavas padomju tiesību institūtā paredzētas 700 brīvas vietas, pieteikušies — 292; — Maskavas kalnrūpniecības institūtā uz 325 brīvām vietām pieteikušies

Francisco Giral.

Jaunās Spānijas akadēmiskā jaunātne.

Lai saprastu Spānijas studentu pašreizējo stāvokli, ir nepieciešami mest skatu atpakaļ. Bez kāda pārspilējuma var teikt, ka augstskola un studenti vispār ir piedalījušies jaunās republikas nostiprināšanā ar karstu entuziasmu. Pietiek tikai atcerēties studentu aso sadursmi ar generali Primo de Rivera, ar veco politiku, kā aizstāvji bija aristokrātija un baznīca, ar dažādiem diktatoriem. Pietiek atcerēties studentu piedāļanos atklātā kājā pret pēdēja Burbonu dinastijas reprezentantu Spānijā — Alfonsu XIII. Mēs — profesori un studenti — šai laikā mācījāmies strādāt vienoti, mācījāmies kopīgi cīst. Visus mūs vajaja, un lielākā daļa no mums ir ne vienu vien reizi ieslodzīta cietumos. Te var piezīmēt, ka Madrides cietums šajā laikā ieguva Universitātes pilsētas palasta nosaukumu.

Mēs uzvārējām — tagad mēs atelpojam savā jaunajā republikā. Iekams stāties pie jautājuma, ko tad mēs darīsim jaumājos apstāklos, tiksīm skaidribā par to, kas mēs esam, no kurienes mēs nākam, mēs, Spānijas akadēmiskā jaunātne.

Līdz šim mūsu zemes akadēmiskā jaunātne nāca no pilsoņu vidus, kas visos laikos ir bijuši Spānijas dzīves pamatnoskanas devēja. Gan šī noskāja nav bijusi arvien augstvē-

P. Bērzkalns,
architekts,

Studentu nama būvprogramma vēl jāpārbauda.

Studentu nama idejiskā kommisija izstrādājusi skaistu nama būvprogrammu. Tāni paredzētas lieliskas iespējas, it sevišķi studentu starptautisko sporta svētku laikā, kā arī saņemot gadskārtējos svētkus un masku balles. Tomēr varētu vēlēties, lai

- a) sporta telpas ar lielo zāli, apm. 40.000 m². apm. Ls 1.000.000,—
- b) peldu baseins ar blakus telpām, apm. 10.000 m². à Ls 35,— 350.000,—
- c) Studentu padomes un organizāciju telpas ar " " " 375.000,—
- d) internāts ar dzīvokļiem apm. 11.000 m². à Ls 30,— 330.000,—

Kā šie skaitli rāda, studentu nama izmaksas nav vērtējama zemāk par presē minētiem Ls 2.000.000,—, neeskaitot vēl telpu iekšējo iekārtu. Studentu padomei būves vajadzībām patlaban Ls 184.000,— brīvu līdzekļu un nekustams īpašums apm. Ls 150.000,— vērtībā. Ar nodevām, izrīkojumiem un ziedojušu vākšanu līdz šim izdevies nama fondu paliecināt ikgadus par Ls 20.000,— — Ls 30.000,—. Skaitoties no vienas puses ar saimniecisko krizi, bet no otras puses ar lielāku rosību līdzekļu vākšanā, var cerēt, ka arī turpmāk studentu saimei izdosies sagādāt ikgadus apm. Ls 25.000,—. Bet arī tad pat domāto nama būves laiku, t. i. pēc 10 gadiem, Studentu padomes līdzekļi vēl nepārsniegs 30% no būves izmaksas (Ls 184.000,— + Ls 150.000,— + Ls 25.000,— × 10 = Ls 584.000,—). Pirms būvdarbu sākšanas jābūt skaidribā, kā sagādāt iztrūkstošo kapitālu, apmēram Ls 1.416.000,—.

Kārē nebija vēl saimnieciskās krizes, varēja cerēt uz lielākiem valdības pabalstiem, tagad par tādiem nenāksies runāt. Varbūt vienkārši būvdarbiem izdosies sagādāt līdzekļus no bezdarba apkarošanas summām. Rēķinot uz dažādiem pabalstiem pat 10% no būves izmaksas jeb Ls 200.000,—, nama reālizēšanai vēl tomēr rodas iztrūkums

258. — Maskavas tautsaimniecības institūtā uz 350 vietām gribetāji iekārti 135. Turpat žurnāls piezīmē, ka puse no jaunpieteikušiem pusanalfabēti, kas nespējot uzrakstīt vienkāršu iestāšanās līgumu.

Minchenes universitātē, kur jau ilgāku laiku pastāv jaunimmatrūkēto studentu veselības pārbaude, ar šo sēmestri šī pārbaude kļuvusi pieletama arī tiem studentiem, kas dažādu iemeslu pēc vēlas savu veselības stāvokli no jauna pārbaudīt.

tīga. Mūsu pilsoniem nekad nav trūcis līdzekļu savu bērnu studijām, bet viena gan viņiem ir trūcis — prāta un pietiekošas garīgas kultūras, lai dotu savai jaunatnei isti cilvēcīgu izglītību vai, vismaz, prasītu, lai augstskola tādu dod. Ja akadēmiskās jaunatnes vēcāki kādreiz iejaucās augstskolas dzīvē, tad šī iejaucās nesa tikai postu un gremēja isto universitātes garu. Tieši tāpēc mēs, jaunā paaudze, iesākām cīnu pret vecās paaudzes autoritāti, tāpēc mēs arī satvērām savu profesoru pamudināti gaišo, brīvības karogu un nostājamies revolūcijas cīnītāju pirmajās rindās.

Pievēroties tiešajam universitātes darbam, jāsaka, ka, aizraudamies politiskajās cīņās, mēs to esam pametuši novārtā. Mūsu agrākā universitātē, kur dominēja birokrātijas sistēma, veci profesori ar bēdīgām zināšanām, kur bija jāstrādā nelabvēlīgos apstākļos, kur bija tik daudz trūkumu un klūdu — mūs maz saistīja. Atgriezās gan no ārzemēm jauni, spējīgi mācības spēki, bet tie sadūrās savā darbā ar pastāvīgiem šķēršļiem (pa lielākai daļai politiskiem un administratīviem apstākļiem). Tad nu viņi uzaināja mūs atklāti cīnīties pret tiranni un diktatūru, jo, tām pāstāvot, augstskola nespēja vairs eksistēt. Mēs ar sajūsmu atsaucāmies, mēs stājāmies cīnā — un nu nav vairs diktatūras. Karalis ir gāzts, republika ir nostiprināta, un mēs esam tai palidzējuši nostiprinā-

blakus idejiskai kommisijai darbos vēl saimnieciskā kommisija, kas noskaidrotu nepieciešamo līdzekļu saņāšanu. Pēc kāda no godalgotiem projektiem atsevišķas studentu nama daļas izmaksas šādi:

- a) sporta telpas ar lielo zāli, apm. 40.000 m². apm. Ls 1.000.000,—
- b) peldu baseins ar blakus telpām, apm. 10.000 m². à Ls 35,— 350.000,—
- c) Studentu padomes un organizāciju telpas ar " " " 375.000,—
- d) internāts ar dzīvokļiem apm. 11.000 m². à Ls 30,— 330.000,—

ap Ls 1.216.000,—, ko iespējams segt tikai aizņēmumu celā. Kādas naudas iestādes atvērs Studentu padomei šādus kreditus? Privāts kredits tai vispār nepieejams augsto procentu dēļ, arī no Valsts kreditiešādēm būs grūti šo summu aizņemties jau tādēļ vien, ka Studentu padome nevar garantēt šāda kredita procentu samaksu. Paredzot pat Hipotēku bankas aizdevumu procentu samazināšanu līdz 5% un skaitot gadskārtējā maksām tikai 6%, šāds aizņēmums prasīs Studentu padomei ap Ls 73.000,— gadā. Nama uzturēšanas izdevumi jāskaita gadā ap 3% no būvs umas vai Ls 60.000, un tādējādi projektēta studentu nama gadskārtējie izdevumi sasniegs apm. Ls 133.000,—.

Studentu nama ienākumus patlaban grūti aprēķināt. Latviešu studenta budžets ar katru gadu kļūst mazāks, un nama novietne Andréja ostas malā nesola arī ienākumus no privātās publikas. Var būt arī dažādas domas par to, vai vispār vēlama studentu nama atsevišķo dalu nodošana privātās publikas lietošanā. Būtu bēdīgi, ja savā namā mūsu studenti būtu spiesti mācīties internacionālās Rīgas publikas parašas un tikumus. Būvaprēķinos paredzētie izdevumi vienmēr būs pilnīgi reāli, turpretī ienākumu vietā no visām studentu nama daļām var sagaidīt

zaudējumus. Vispār zināms, ka peldu baseini tikko spēj segt uzturēšanas izdevumus un nevar atmaksāt būvē ieguldītos kapitālus. Tādēļ tos arī cel tikai pilsētu pašvaldības fiziskās kultūras veicināšanai. Paredzot pat noteiktas stundas peldu baseina nodošanu vispārējā lietošanā, labākā gadījumā no minētiem gadskārtējiem studentu nama uzturēšanas izdevumiem var atskaitīt peldu baseina daļu 3% no apm. Ls 350.000 vai Ls 10.500. Liela zāle, kas programmā paredzēta veidojumā būs to mērā noderīga tikai sporta izrīkojumiem un masku ballēm, nevar ienest vairāk par apm. Ls 5.000 gadā, kādu summu arī nepārsniedz ārkārtējie ienākumi no Rīgas greznākajām zālēm. Pilnīgi nenoteikti ienākumi no kafejnīcas un restorāna, pat vislabākā gadījēnā tos nevar vērtēt augstāk par Ls 12.000,— gadā. Studentu virtuve Andréja ostas malā var skaitīties tikai ar zaudejumiem. Arī internāts nesegs būves un uzturēšanas izdevumus. Rēķinot pat 9 mēnešus pa Ls 15,— no personas, tas dos apm. Ls 12.150,— gada ienākumu. Studentu organizāciju telpām īpārsniegs Ls 7.200,— gadā (Ls 30,— × 12 × 20). Ienākumi no darbinām un velas mazgātavas pārāk sīki, lai pie tiem šoreiz uzskavētos.

Ja par uzskaitītiem apm. Ls 47.000,— samazina aprēķināto minēlo izdevumu kopsummu Ls 133.000,—, tad tomēr vēl atliek Ls 86.000,—, kas ikgadus jāpiemaksā studentu nama uzturēšanai. Kā studentu padome paredz segt šos pārmērigi lielos gadskārti izdevumus?

Šie daži loti aptuvenie skaitli vien jau rāda, ka **tagadējo studentu nama būvprogrammu** nevar uzskatīt par galigu. Tā vēl ļāpārdomā un vairāk ļāpiemēro mūsu mazās zemes apstākļiem. Kopā ar būvprogrammu jāizstrādā reāls finansēšanas plāns un sīki pārbaudīts rentēšanās aprēķins.

STUDENTU VIRTUVE

Vērmanā dārzā

I nodaļa bez apkalošanas
no plkst. 12—17 un 19—22

II nodaļa ar apkalošanu
no plkst. 12—22

Studentu virtuves nodaļa

Universitātes vecā ēkā
atvērta no plkst. 10—20

FIVE O'CLOCK TEA

Vērmanā dārza paviljonā
katru svētdienu no plkst. 17—24

Ieeja briva, un tikai studējošiem un viņu ievestiem viesiem

ties. Mēs gribam tai palīdzēt arī tālākās organizācijas darbā. Šīs darbs attiecas uz visu Spāniju. Iksoli ir savs uzdevums: jāveicina zemkopība, jāpiegriež lielāka vērība izglītībai. Ir pat jānodibina jaunas skolas, jāpārveido pastāvošās vidusskolas, tāpat jāpārorganizē arī universitāte un citas augstākās mācības iestādes. Jārūpējas ir par zemes bagātību labāku izmantošanu, par mūsu industrijas tālāku izveidošanu, kas patlaban vēl tik maza un nevarīga. Jādara ir viss, jo Burboni nekam nepiegrieza nekādas vērības, izņemot savas izpriecas un greznuma tieksmes. Tā tad mūsu uzdevums ir — tieši piedalīties lieļajā valsts reorganizācijas darbā. Kā mēs tam esam sagatavojušies?

Te jāpēt vērā, divi novirzieni: viena grupa studentu ir tai pārliecībā, ka viņu pienākums pret valsti ir izpildīts ar to, ka viņi ir piedalījušies cīnā pret monarhiju. Nu viņi grib mierīgi sagatavoties savai speciālitātei, tiešajā politiskā vairs nepiedaloties. Savu sagatavošanos viņi saprot kā tādu, kam līdztekus iet iedzīlināšanās un ieaugšana isti cilvēcīgā un intellektuālā kultūrā — tas ir viņu galvenais princips. Tā viņi cer pacelt un atjaunot Spāniju. Šī grupa seko tam celam, ko mums ir rādījuši Dr. Maranon, filosoofs Ortega de Gasset, jurists Jimenes Asna un daudz citu profesoru ar savu devizi — atpakaļ pie zinātnes! Daži no viņiem gan vēl ir atrauti no tiešā augstskolas darba,

jo viņiem jāstrādā pie pirmās republikas konstitūcijas, bet, kad šīs uzdevums būs veikts, viņi atgriezīs savās istājās darba vietās, laboratorijās, klinikās un semināros, lai piemērotos tiem, kas jau tur strādā, un kopīgiem spēkiem celtu jauno Spāniju.

Bet visi nav varējuši un daudz nav arī gribējuši atteikties no aktivās politikas. Viņi turpina savu darbu krievu grupās, kam simpatizē visi, pat arī tie no mums, kas ir aktīvo politiku atstājuši. Akadēmiskā jaunatne ir tā, kas papildina kreiso republikāku partiju un sociālistu grupas. Daudz ir arī tādu, kas pievēršas galējiem kreisajiem un piedalās komūnistiskā kustībā. Viņu uzskats ir tas, ka Spānijas reorganizācijai ir nepieciešamas pirmā kārtā sociālās reformas.

Ir iespējams, ka nevienam novirzienam nebūs panākumu, ja tie paliks izolēti. Valsts progresa ir nepieciešama abu novirzienu sadarbība.

Tagad aprakstīsim kopējās intereses, kas piemīt akadēmiskās jaunatnes lielākajai da

Pēteris Algars.

Sviesta spaniši.

Klau vecais draugs, kāds divains kļuvis laiks —
Mūs augu vasaru uz sētas tagad silda,
Un sviests, kas ir tik kārdinošs un maigs.
Mums tukšos vēderus nekad vairs nepiepildīja.

Un laudis ar mūždien tā trauc un steidz,
Ka tvertu ko, bet mūs vairs neievēro.
Tik kādreiz vakaros, kad saule spīdē
beidz,
Mūs vistas apciemo un zvalgnes pāri sēro.

Bet cik tad sen, cik tālu vēl tas gads,
Kad mūsu vārdu aizgūtēm vien sauca,
Un divreiz nedēļā tad saimnieks pats
Mūs ratos sakrāvis uz pilsētu brauc.

Ja, man pat gods bij vienreiz Rīgā būt,
Vēl tagad atmīnā mīrdz stiku jumta māja,
Un maiņu smaršojumu sirds vēl jūt
No skaistām saimniecēm, kas toreiz garām
gāja.

Tas bija reiz, beņ nu iet lejup mūžs,
Mums vējos izgaisusi dzīves daļa jaukā:
Lūk, arī saimnieks pats vairs tikai smagi
pūs —
Un spēcīgs svešnieks arku cilā laukā.

Vai redzi, pajumtē tur kansas spīd,
Tās mudra kalpone ik ritus berž un skalo,
Tur tagad pienu lej un mums vairs neno-
vid,
Un tāpēc mums uz sētas jāizbalo.

Kur meklējama mūsu tautas pirmsdzintene?

Par šo jautajumu prof. P. Šmits referējis Latviešu b-bas zinību komitejas sēdē.

Pēc jaunākiem archīalogu un valodnieku pētījumiem 3000—4000 g. pr. Kristus, tagadējās Eiropas Krievijas dienvidus dala apdzivojušas divi tautas: skiti un neari, kas nodarbojušās ar zemkopību un medniecību.

Skitus uzskata par slāvu pirmtautu un neurus par baltu tautu celmu. Zemkopības

kultūra sām tautām bijusi loti attīstīta, —

saražotā labība pārdevušas kaimiņu tautām.

Neurū tautas zemes robežas: Vislas ieteka jūrā, tālāk caur Pinskas purviem līdz Okas baseinam. Tikai 5. g. s. pēc Kristus, neurus citas tautas atspiež uz ziemēliem, kur tie kļūst pazīstami, kā baltu tautas.

Cand. phil. E. Gaile.

Kas jauns latviešu gara dzīvē?

Š. g. 30. oktobrī Rīgas pils. III. gimnazijas telpās sanāca latviešu valodas skolotāju konference, kas ilga divi dienas.

Mums ir bijušas dažādas konferences, bet latviešu valodas skolotāji tik vienprātīgi šādā plašā apspriedē nekad vēl nebija sanākuši. Un tomēr mātes valodas un literātūras skolotājam taču skolā ir vislielākā nozīme. Pareizā un skaidrā valoda, ko viņš iemāca, neaizmirstas visu mūžu, pašķir vienmēr ceļu. Tie likteņi, ko viņš liek savās stundās pārdzivot, beži vien atstāj neizdzēšamu iespaidu uz visu mūžu. Kā viņš liek izprast dzīvi un cilvēkus, tādi dažreiz ir pirmie soļi dzīvē. Neri literātūras skolotājs ir arī literāts un sabiedriski darbinieks. Viņa iespaids tad nezūd arī pēc skolas beigšanas.

Kā no visas lielās, sarakstīto grāmatu kaudzes pamēt pašu vērtīgāko? Kā iemācīt no dažādo vārdu un teikumu krājumiem izvēlēties pašu zīmīgāko un izteicošāko? Kā kopīt dzīvu valodu un pasargāt to no svešu valodu gara? — Par to pārrunāt bija sanākuši visi mūžu valodas kopēji: profesori, literātūras vēsturnieki, daži literāti un pilna zāle skolotāju no visām Latvijas vidusskolām.

Konferenci atklāj un sapulcējušos apsveic izgl. min. A. Keniņš. Viņš priečājas, ka visi vidusskolu latvali, skolotāji atraduši kopēju valodu. Profesoriem un skolotājiem jābūt tautas gara dzīves priekšgalā. Novēl konferencei labas sekmes.

Apsveikumu rindai seko no pietnāks darbs: referāti, referātu tezes un debates. Pirmais runā prof.

Ir tikai viens Chlorodont's

labākā zobu postām, jau 25 gadi lecienīta.

CHLOROS (grieķiski) nozīmē dzeltenīgi bālo, pirmo mai-
Tagad go pavasaņa asnu krāsu; **ODONTES** (grieķisti) ir zobi

60 sant. **CHLORODONT** Veset. dep. atlaupa Nr. 767

Ir ideāls zobu tiramais līdzeklis, ja grib, lai zobi no jauna iegūtu maigo, balto zīlopaula krāsu, kā to rāda vārds CHLORODONT jauka piparmētru smaržu un medicīniski atzītie oglskābie sāli dabīgā kārtā tira muti, novērsdamī velāto mutēs smaku. Mikrokopiska loti smalka, gandrīz bezkermeniska un pilnīgi nekaītgā spodrinamā masa piedod zobiem loti skaistu, baltu zīlopaula spīdumu.

Uz galvošanu nesatur chloru un chlora savienojumus.

Mūsu ministrs Leroux izsaka šai sa-
vā rakstā visas Spānijas republikas
kopējo vēlēšanos, vēlēšanos, kurās
labākais reprezentants ir loti apdāvi-
nātais cilvēks, kas pašu laik ir kļuvis
internacionāla persona — M. Salvador de Madariaga. Mēs nevarām no-
slept savu antipatiju pret faistišķa
tipa militāram kustībam, kurās vada
Hitlers un Musolini, tāpat pret dažu
tautu imperiālistiskām tieksmēm, se-
višķi pret ziemeļamerikāju rīcību
Nikaragvā un arī pārējās Dienvid-
amerikas valstis. Dažiem studentiem
patīk Krievijas dzīve. Viņi loti
dzīvi interesējas par visu, kas notiek
Krievijā. Krievu grāmata — un tādu
mūžs ir daudz — atrod siltu atzinību
un tiek lasita ar uzmanību.

Pievēršoties iekšējiem jautājumiem
jāsaka, ka jaunatnes starpā dzīvi tiek
pārrunāts reliģijas jautājums. Ār-
mēs šis fakts ir radījis izbrīnu, jo tur
neka nezina par reakcionāro kustību,
kas vēršas pret vecajām dogmām un
aizspriedumiem. Mūžu tauta ir dzīli
katoliska, bet tas ir dzīvei tuvs, tautai
saprotams katolicisms, kā to tik
dandz reižu ir teicis mūžu lielais
Unamuno. Tāpēc mūžu jaunatne cīn-
jās pret baznīcu, pret oficiālo katoli-
cismu, kas nu ir gājis bojā līdz ar
veco Spāniju. Tagad reliģijas jautā-
jumi ir kļuvis individuāls, ko katrs
atrisina pēc savas sirdsapziņas.

Daudzi batās, ka mūžu valsts tū-
vojas komūnisma briesmām, kas
tomēr nav tiesa, neraugoties uz to,
ka pastāvīgi pieaug komūnistisko
organizāciju un viņu locekļu skaits.
Spānijas komūnismam trūkst pa-
šlaik spēku pārorganizēt valsti pēc
savas vēlēšanās. Ja tādi spēki bū-
tu, Spānijas jaunatne nerēdzētu kom-
mūnismā nekādas briesmas, bet tais-

ni to pabalstītu. Bet patlaban visstiprākie novirzieni ir republikāniem un sociālismus.

Kurp tiecas akadēmiskā jaunatne? Mūžu visu mērķis ir valsts reorgani-
zācija. Mēs viņu gribam pacelt tai
stāvokli, kāds viņai pienākas pasaule
un kādu monarchiju viņai nespēja
sagādāt. Mēs to panāksim — vieni
cīnoties politiskajās vai sociālajās
organizācijās, otri, strādājot techni-
kas vai zinātnes nozarēs.

Iespēja apmeklēt augstskolu nedrīkst vairs būt turīgo privilēģijas. Kā mācības spēki, tā studenti vēlas pulcināt augstskolā arī proletariātu, bet ar rūpīgu izlasi. Šī izlase attiecas arī uz turīgiem, un viņas mērķis ir atturēt neapdāvinātos un nespējīgos no augstskolas. Pirmai soli šai
zījā spēra ministrs Domingo. Mēs, studenti, kas pa lielākai daļai esam bagātīnieki bērni, nepretojāmies šim apstāklīm, bet apsveicām to, jo neilgi atpakaļ mēs vairāk reižu cīnījāmies piecu pie pleca ar strādniekiem par mūžu kopējiem politiskiem mērķiem. Kā uz studentiem, tā strādniekiem, vienādā mērā ir birušas policijas šau-
teju lodes.

Pašreizējā momentā, kur pasaule pārstaigā smaga oikonomiska krize un mūžu domā esam nīkulūs un iekai-
sušus iekšējās cīnās, mēs faktiski strādājam bez lieka trokšņa mūžu valsts atjaunošanas darbu. Mūžu darba pamats ir demokrātija un aktivitāte, un šai darbā ar sajūsmu pieda-
lās visa akadēmiskā jaunatne. Patlaban mēs pasaulei varam parādīt tiki savas lielas optimistiskās cerības, bet mēs ticam, ka šīs cerības drīz kļūs īstenība.

J. Endzelīns. Viņš kritizē vidusskolu latv. valodas programmu un aiz-
rāda, kas viņā trūkst, kas lieks. Nav
nekas pretim, ja ģimenē, privāti, da-
žos gadījumos pat skolā runā iz-
loksnē, bet publiski jārunā literātū-
ras valodā. Dažas lietas iemācīt ir
arī neiespējami un nevajadzīgi,
piem., 3 intonācijas apvidos, kur
izrunā tikai 2 int. Jāaizrāda gan tie
vārdi, kas atšķiras tikai ar intonā-
cijām. Cieši jāievēro «e» skanas iz-
runa. Patskapu kvantitatē, ievēro-
jot dažādo izloksnu savdabibas, jā-
apzīmē. Daži te aiziet par tālu, sa-
ka, piem.: «vai jūs esāt?», kur ne-
viens cilvēks gari nerunā. Nepiecie-
šami zināt, mīkstinošā «r» lietāša-
nu, «j» zudumu (glābjam, bet glā-
biet).

Seko vēl daudzi lietišķi aizrādīju-
mi: ka piedēkli nav jāņem dogma-
tiski (lai paši skolēni, krādami pie-
mērus, induktīvi nāk pie slēdzie-
niem), ka verbu sadalījums šķirās
un pašķirās nebūtu jāliek mācīties
(lai paši grupē), ka runāt par tēma-
tiskiem un atemātiskiem verbiem
lieki, bet noskaidrojama gan salikto
verbu pareiza lietāšana («seit kāpt
aizliegts», nevis «uzkāpt»), ka daži
lietu vārdi locījumi jāizņem sīkāk
(piem. dažādie ģenētīvi), jānoskaidro
vecais instrumentālis, bet noteica-
mo adjektīvu galotņu izcelšanās sī-
ki, visos locījumos atstājama etc.

Jāmodina skolēnos nojauta, kas ir
pašas tautas mantojums, kas svešas.
Vispirms jau tas jādara ar skapām:
īsu «o», garīgiem plūdejiem un nā-
seniem. Pret nepieciešamiem sve-
vārdiem nav ko iebilst (v. «bibliotē-
ka» labāks kā v. «grāmatnica»), bet
jāskauž nevajadzīgie svešvārdi,
piem., «paps», «mamma», citādi mū-
žu skaistie tēva un mātes vārdi iz-
zudīs kā kādreiz v. «dukte» (meita).
Gramatikas terminoloģijā ir dažas
aplāmības: kā var par darbības vār-
du saukt v. «būt» un pat «slinkot».
Labāk runāt par verbu, tāpat par
subjektu, nevis teikuma priekšmetu.

Iztirzājis vēl citus, metodiskas da-
bas jautājumus, profesors beidz sa-
vu priekšnesumu tezēm: 1) jācen-
šas pēc vienotas literāriskas izru-
nas; 2) jāskauž slavismi un germani-
zmī; 3) vēlams augstākās klasēs
iepazīstīnāt ar leišu valodu; 4) vē-
lams, lai arī citu priekšmetu pasnie-
dzēji cestos runāt un rakstīt pa-
reiza latviešu valodā.

Lai taisnīgāki novērtētu aspirantu
zināšanas augstskolā, būtu atce-
lamai pārbaudījumi mutēs vārdiem
latv. literātūrā.

Prof. Blese referē par mūžu valodas
pareizību runā un rakstos. Va-
lodas pareizība ir relatīvs jēdziens,
kas atkarīgs no runātāja valodiskās
psiches attīstības zināmā laikmetā.
Konkrēti noteikt, kas valodā pareizs
vai nepareizs, ir pirmā kārtā valodas
pētnieku un valodas skolotāju
uzdevums, bet viņi nedrīkst lauties
par daudz valodas vēsturiskai un
teorētiskai pareizībai. Viņiem jāie-
vēro un jāsek tam, ko franči sauc
par «le bon usage».

Tālāk referents min daudz paral-
lelu formu (jēmt; uemt, lielīj; lielu,
sindrabs; sudrabs) un ieteic pieslie-
ties vairāk lietātām formām, lai plai-
sa starp vēsturiski pareizām formām
un tautā lietātām formām neiznāktu pārāk liela. Tāpat, cik
iespējams, jāievēro ortografiskā si-
stēma, tomēr arī te jāuzklausa vai-
rakuma domas.

Prof. Plāķis savā priekšnesumā
«Lietvārdū izruna un rakstība latv. valodā» aizrāda, ka lielais
vairums svešvārdū mums nāk no
grieķu un latīnu valodām, bet ar vā-
cu valodas starpniecību. No šī vā-
cu gara jāatzīmē, kārā grāmata
domāta bērnam, kārā jauneklim un
kārā pieaugušam. Skol. M. Birker-
te stāsta, kā noorganizējami skolē-
nu literāriskie pulcīni, lai tie vestu
dalībniekiem lielāku svētību.

Ražīgo konferenci slēdz doc. K. Kārkliņš un pateicas par veikto dar-
bu.

Nolej, ka tām pašām trim sko-
lotāju organizācijām, kas sasauc
konferenci, kopā ar izgl. min. un
univ. latviešu v. mācības spēkiem
jāizstrādā latviešu val. programma
un jācel priekšā biedriem brīvlaikā
sasaucamai skol. konferencei.

Ja konferēcē izskanēja doma, ka
vajadzīgi literāriski pulcīni un liter-
studijas, neviens vidusskolēniem, bet
arī pieaugušiem, tad kā atbilde ir
cand. phil. Zentas Maurīja literātūras
studija, Skolas ielā 1. Studijas vadītāja nodomājusi lasit 5 lekcijas, bet cik liela mūsos ir pra-
sība pēc dzīva vārda, rāda lielais
apmeklētāju skaits. Pirmās lekcijas
(4. novembri) tēmats «Mūžu laikme-
ta tukšība un paviršība». Referen-
te runā par spāniešu Ortegas grā-
matu «Masu sacelšanās» un Kurciu-
sa «Vācu gars briesmās un salīdzinā-
damā vēl ar citiem pasaules rakst-
niekiem, dod mūžu dienu cilvēka

V. K.

Paskaidrojumus par izrunu, nozīmi,
vietu izlūdzos šādiem vārdiem: žulgās,
žugure, žukuris, žukstīt, žuklis, žukls,
žuknis, žukne, žukpa, žukurs, žulnīt(ies), žulēt,
žulgans, žulgās, žulgums, žulgā, žulgot
(ies), žulit, žulka, žulkstīt, žulbt, žulgāt,
žultit, žultīgs, žumbars, žunte, žuntis,
župni, župka, žurbite, žurbuli, žurksts,
žurme, žurmīgs, žurpa, žurba, žurbīns,
žurbit, žurdī, žurdīpīš, žurga, žurgāt,
žurgot, žurgīs, žurgēties, žurķis, žurnēt,
žurnit, žura, žurgt, žurkt, žurks, žuža,
žužināt, žūburis, žūguris, žūksnis, žūkt,
žūbt, žūkarēt, žūkailīgš, žūla, žūlāns,
žunas, žūnains, žūpus (kā akūz?), žūpēt,
žūris, žūra, žūrāt, žūre, žūrenieks, žūrēt,
žūgt, žūsnis, žūžulis, žūžā ūzkīties,
žorities, žoste, žoglis (ar uo? kā genit?),
žoka (ar uo?), žoklis (kā genit?),
žokloties, žoma (ar uo?), žomis (ar uo?),
žoras (ar uo?), žobele, žototies, žokerēt,
žokla, žopa, žorēt, žogāt, žvakšēt,
žangulis, žangšēt, žvargzēt, žvarkšēt,
žvagāt, žvārēt, žvairīt, žvairi, žvakanit,<br

raksturojumu. Mūsu dienās ir šķiras, dzimumi un kultūras izlīdzinājušas. Dižkie gari cel tiltu no kultūras uz kulturu. Mūsu laikmetu raksturo vītalais spēks. Cilvēks valda par visu pasauli, nevalda pats par sevi. Dzīves bailes — modernā cilvēka pazīme. Vīri nezina kādiem ideāliem kalpot un sievas nezina kādiem viriem dot priekšroku. Ariene tiek kopta līdz sīkumam (kosmētika, higiēna), iekšķigais cilvēks slāpst. Mūsu laikmeta cilvēks — homo vulgaris — dzīvo no mirkla mirkli un ir apmierināts, ka ir kā visi. Viņš ir kā izlūtināts bērns (Atisters Bebitis — Linkler Lius). Viņš ir masu cilvēks. Aristokratisko cilvēku raksturo iekšēja nepieciešamība pāri par sevi augt. Tiklidz viņš ko sasniedz — viņš jūt nemieri. Tas ir cilvēks, kas spēj spontāni rikoties, negaidot ārēju ierosinājumu. Masu cilvēks nespēj noslēdēt citā, nespēj otru saprast. Pārsteigums un izbrīna vijam ir sveši, bet pārsteigums un izbrīna ir saprānas sākumi. Mūsu laikmetu noteic masas. Agrāk vadogi teica priekšķikumus, masas tikai piekrita vai noraidīja. Tagad masas lemj! Viss ir pieejams, viss tiek vulgarizēts, vispārējais masu attīstības līmenis celas, bet nav cilvēka personības un svētumu.

II. Lekcija. Dreizera «Amerikānu tragedija» un Vesela «Dienas Krusts» brašiem vilcieniem referente nostāda blakus amerikānu un mūsu jaunatnes tragedijas. Modernais cilvēks jūtas kā vientuļš punkts, nekur vijam nav patvēruma, nekur viņš nav saistīts. Dzīlākās saistības: ģimene, reliģija un darbs — ir zudušas. Visas attiecības ir relatīvas, ne uz vienām nevar pālauties. Nekas viņu vairs nepārsteidz. Cilvēks zūd sava «es» labirintā. Viņš nejūt vairs savas esamības vajadzību, klūst tvirts un cīnisks un pūsnīcīgs, pusvienaldzīgs. Darbs vairs nav iekšējo spēju pierīdījums, bet tehnisks treniņš. Lai nejustu tukšumu, lai izbēgtu no sevis, mūsu cilvēks apkraujas darbiem un strādā un trenējas pats tam visam neticēdam. Nejaušiba ir viņa liktena izskirēja, un šis nejaušības nāk viena alz otras, iekšēja likuma vadītas, un ved viņu pretim katastrofai. Nav jau katrreiz beigu cēliens jānoslēdz ar elektrisko krēslu vai pašnāvību.

Kāda vācu studenta domas par Latviju.

Sovasar vācu studentu laikrakstā «Bayrische Hochschulzeitung» parādījās raksts «Als Austauschstudent in Riga», par vācu studentu un vīspār vācu minoritātes stāvokli Latvijā. Raksta autors uzturējis kā apmaiņas students Rīgā, studēdams Rīgas vācu Herdera institūtu un bijis Latvijā pietiekoši ilgi, lai objektīvi ieizveitos ar sejenes apstākļiem.

Sīs vācu komunitonis vīspirms norāda uz pavīsim savādu apstākli: neskatoties uz to, ka mūsu Izglītības ministrija Herdera institūtu par augstskolu neatzīst, tomēr Vācijā un citās valstis (?) šo institūtu par tādu atzīst. Tā tad Vācijas augstskolas absolūti nerēkinās ar Latvijas, šīs lietā iegemīto viedokli, kā tam objektīvi skatoties, vajadzētu būt, bet pāšas uz savu iniciatīvi atzīst šādu pseudaugstskolu par istu un vīgas audzēkņus par tādiem, kas stāv vienādās tiesības ar Vācijas studentiem. Uz vienu faktu gan tas norāda — ka Latvijas Universitātes studētāji ir stādāni veselu pakāpi augstāk kā Vācijas augstskolu students, jo katrs taču sapratis, ka mūsu Universitāte ir augstākā mācības iestāde kā Herdera institūts. Tomēr šis fakts ir loti savāds, kā no vienas, tā no otras puses — saprotami tas būtu no Vācijas augstskolu viedokļa, bet ja uz Herdera institūtu kā pilnīsīgu augstskolu skatīs ar citas valstis, tad tā ir tikai mūsu autoritātes graūšana. (Tagad gan

(iesniegts no L. Un. Studentu padomes Valsts Prezidentam).

Saeima steidzamības kārtībā š. g. 25. oktobra sēdē pieņemusi likumu par privātiem komercinstitūtiem, kurā noteikti šo institūtu uzdevumi un tiesības, starp citu paredzot šo institūtu mācības spēkus nosaukt par profesoriem, docentiem u. t. t., bet audzēkņus par studentiem, pēdējiem piešķirot karadienesta izpildīšanas pagarinājumus, mācības spēkiem tiesības uz pensiju un un institūtu beigušiem paredzēts izsniegt diplomas.

Studentu padome, iepazīnusies ar pieņemtā likuma saturu un pārrunājusi tā sejas savās plēnāsēdēs un frakciju pārstāvju apspriedēs, kā arī noklausījusies atsevišķu studentu organizāciju un savienību pārrunātos viedokļus, atjaunas vērst Jūsu uzmanību, augsti godājamais Valsts Prezidenta kungs, uz sekošo:

1) Organizējot Latvijas universitāti, mūsu akadēmiskās aprindās un sabiedrībā nobieda uzska, ka Latvijā jābūt vienai vienotai, visas zinātnes nozares aptverošai augstskolai, lai tāi koncentrētos visi mūsu zinātnes spēki kopējam darbam un tādi Latvijas universitātei un zinātnē iegūtu ārziemēs nepieciešamo stāvokli un ciegu. Tā patti doma bija 1923. g., kad Saeima pievēma Latvijas universitātes satversmi. Šīs satversmes 1. pants ari nosaka: «Universitāte ir augstākā zinātnes un izglītības iestāde valstī». Pie šī uzskata turējās arī vēlāk, un pat līdz šai dienai neviens nopietni nav aizredzis, ka šajā ziņā būtu kaut kas labojams un nākots Latvijas universitātes centrālo stāvokli dalit ar kādām citām iestādēm.

2) Pēdējos gados Latvijas skolu politiskā izstrādāta noteikta izglītības iestāžu sistēma, kurā nav paredzēts kāds samazinātas augstskolas tips. Arī mūsu kaimiņvalstis — Igaunijā un Lietuvā komerczinātnes ietilpst universitātē, bet Somijā pastāv labi nostādīta tirdzniecības augstskola, jo tā attiecīgās nozares neietilpst universitātēs. Tāpat pastāvošos komercinstitūtus kā programmas, tā nostādīšanas ziņā nav iespējams salīdzināt ar agrākiem Krievijas komercinstitūtiem vai ārziemē valsts tirdzniecības augstskolām. Arī Latvijas apstākļiem nepieciešamo speciālistu skaitu tautsaimniecības arodos Latvijas universitātē spēj par pilnīgi sagatavot, pie tam novērots, ka praksē no šiem speciālistiem prasa drīzāk plašāku kursu nekā otrādi. Tā tādākursi paplašināmi un nevis sašaurināmi. Šai dzīves prasībai sekojusi arī Latvijas universitāte, savā darbibas laikā paplašinot un pārkātojot atsevišķu fakultāsu kursus. Ja arī būtu vajadzība pēc saņimētā tautsaimniecības zinātņu kursa absolventiem, tad tas iespējams ari pie Universitātes, atverot atsevišķu nodalju, līdzīgi Filologijas un filosofijas fakultātes paidagoģijas nodalai.

3) Saeimas debatēs norādīts, ka Latvijas universitāte nespējot uzņemt visus aspirantus un ka tamēlīk dibināmas jaunas mācības iestādes, kas aizvietotu šiem aspirantiem Universitāti. Jāsaka, ka zinātnes iestādei, kas tādā grib but vārda plāšāka nozīmē, jāizdara zināma aspirantu izlase. Lai gan Universitāte ikgadus nosaka uzņemmo studentu skaitu, praktiski tomēr noteik, tā, ka uzņem gandrīz visus tos aspirantus, kas apmierinoši izturējuši pārbaudījumus, un norāda vienīgi, tos, kam vēl jāpildinājas, lai varētu sekot Universitātes mācības gaitai. Arī saprotams, ka Universitātei nav iespējams uzņemt kuļu katru aspirantu skaitu, bet ja valsts to atrastu par vajadzīgu un dotu līdzekļu, mūsu Universitātei varētu studēt gluži tikpat Helsinku studentu skaitu, kā piem. Berlīnē un Sotbonnā, kur tas sniedzas valrākos desmit-

Saeima Herdera institūtam piešķiruši augstskolas tiesības, bet milnētās raksts parādījās vācu studentu presē š. g. jūnijā). Raksta autors tomēr neapmierinās ar sejenes vāciešu akadēmiskās dzīves apskatu, runājot tikai par Herdera institūtu un nemaz neizskarot Latvijas Universitāti, kurā taču arī studē vācieši, nē, viņš piegriežas arī vīspār vācu minoritātes stāvoklim Latvijā un vienpusīgi runā par Latvijas notikumiem, kas var viņu kā vācieti interesēt, kā — landesvēra jautājums. Māras bāznīca, latviešu valodas ievēšana par valsts valodu.

Nepieskaroties šo jautājumu politiskai pusē, tomēr jāsaka, ka tik nepareizas faktu uztveres parādīšanās vācu studentu laikrakstā ir pietiekoši kliedzoša, lai pie tās pakavētos.

Uztraucoties par lielo vāciešu «apsievānu», kāda tagad valdot Latvijā pēc agrāko gādu lojalitātes, autors to izskaidro ar «valsts smago finansiēlo stāvokli un šovinistisko elementu pieaugšanu. Tiesām, es pie vislabakas gribas nevaru

Memorands.

tūkstošos. To arī Universitāte savā laikā paskaidrojusi Saeimas izglītības komisija, norādot, ka nāktos vienīgi atrisināt nepieciešamo telpu jautājumu un palielināt summas papildu mācības spēku algošanai. Vēl arī jāaizrāda, ka valsts interesēs nav laut pārspilēt no studentu skaitu vīspār, ne kādā atsevišķā nozarē. Tagad tas turpinti noteik, jo arīs Universitātes par privātām augstskolām pārvērstas vienīgi komercizglītības iestādes, kas galvenā kārtā pulce kā tautsaimniecības, tā arī citu fakultāšu nesešķīmīgo aspirantu.

4) Privāti komercinstitūtu pastāvēšanas laiks ir pietiekoši ilgs, lai tie varētu pierādīt savai eksistencei attaisnojumu. Bet līdz šai dienai plašākai sabiedrībai nav zināms, cik līels personu skaits institūtus beidzis, kā un kur tie pieletā savas zināšanas, un vai pēc šādi sagatavotiem darbiniekam ir kāds pieprasījums? Tāpat nav zināms, ko institūtu ipašnieki dara ar prāvo līdzekļu atlīkumu, jo saviem lektoriem viņi maksā vienīgi stipri zemu atlīkumu par stundām, un līdzšinējā darbibas laikā nav iegādāts arī tikpat kā nekāds inventārs. Drīzāk varētu runāt par Latvijas zinātnes profānizāciju, jo, piem. Saeimas izglītības komisijai Liepājas komercinstitūtu revidētie zībojīs, ka šīs iestādes vienīgi inventārs esot — krits, bet visa Augstākās izglītības veicināšanas biedrības uzturēta institūta bibliotēka, iestādot dailliterātu, novietota nelielā skapī. Vel slīktāk liecību par privātām komercinstitūtēm nodod izdarītā revīzija protokoli. Tie runā par apzinīgu valsts likuma un statūtu pārkāpšanu un uzraudzības iestāžu maldināšanu, piem.: 1) pārkāpti statūtu, uzņemot par audzēkņiem personas ar nenobīgta ģimnāzijas kursu vai pilnīgi bez dokumentiem par iepriekšējo izglītību, pie tam šīm personām, kuras varētu labākā gadījumā uņemt par brivklausītājiem, izsniegtas apliecas, ka tie ir «studējoši» un kā tādi var savērti karadienestā izpildīšanas atlīkamu (tādās izsniegtas pat izslēgtiem audzēkņiem); 2) faktu noliegsana pārraudzības iestādēm; 3) nelikumīga zīmoga izgatavošana ar mazo valsts gerboni n. t. Pēdējā laikā šie institūti gājuši atpakaļ arī mācības spēku zīgā un konstatētās pat gadījums, kur kāds Latvijas universitātes students lasījis atbilstīgu kursu kāda komercinstitūtā. Tāpat komercinstitūtu ipašnieki nav parūpējies, lai savām iestādēm saistītu speciālistus vīsmaz par vadītājiem. — Tādejādi šo institūtu līdzšinējā morāliskā pakāpe un zinātniski-praktiskā nozīme ir loti zema.

5) Nedomājot par saviem tiešajiem uzdevumiem privātie komercinstitūti bijuši loti aktīvi iegūt sev skanīgus nosaukumus, profesoru un docentu titulus, audzēkņus pārdevēt par studentiem, piešķirt audzēkņu organizāciju locekļiem tiesības nēsāt galvas segas un ārējās nozīmes, līdzīgas Latvijas universitātes studentu ārējam nozīmēm, kā arī centušies visos sīkumos atdarināt Universitāti, rikojot immatrikulācijas aktus u. t. t., pat kopējai Universitātes legitīmās karšu formātu un krāsu. Tas norāda patiesu cēnšanos un vēlēšanos sabiedrībā sevi nostādīt pat nopietnu universitāti, lai sabiedrību maldinātu un ar to pavalotu savus ienākumus. To spilgti rāda t. s. «konsulārās nodalas». Kaut gan programmas visā visuma tam neatšķiras no tirdzniecības nodalas, tomēr nosaukums ir viļinošs un liek domāt ka tās sagatavo darbiniekus konsulārajām dienestam. Šīm sakaribā Arlietu ministrija paskaidrojusi, ka nevienis no šīs nodalas absolventiem nav uzņemts konsulārajā dienestā un nav arī spējīgs to pildit. Tālāk komercinstitūti aizrāda, ka viņi piegriežot galveno vē-

ribu savu audzēkņu praktiskai sagatavotībai, kamēr Universitāte to nedarot. Šīs apgalvojumi ir vāja liecība par institūta morālisko līmeni, jo kāda gan, piem., preču zinātnes prakse iespējama Liepājas pamatskolas telpās un «kabineto»? Jaune pieņemtais likums paredz mācības spekü saukt par profesoriem un docentiem, bet pašlaik nevienam institūta mācības spēkam nav attiecīgo zinātnisko gradu, ne prakses, lai varētu iegūt sev vīspār pieņemtā kārtībā habilitācijas tiesības. Attiecībā uz «studenta» nosaukumu, Studentu padome atļauj vērst uzmanību uz ārziemēs lietāto un arī Starptautiskās studentu kongfederācijas pieņemto atzinumu, ka par «studentu» skaitāmas tikai tādas mācības iestādes apmeklētās, kura var piešķirt zinātniskus gradus, kas dod noteiktas aroda tiesības.

6) Pastāvošie privātie komercinstitūti aizrāda, ka tie neprasot no valsts līdzekļus, kādēļ arī neesot nekādas tiesības uzstāties pret tiem. Šīs apgalvojumi arī bijis viens no galvenajiem motiviem, lai likumā pieņemtu. Tas tikai tādejādi jākorrigē, ka institūti pabalstus nav saņēmuši pēdējā laikā, bet agrāk tos līgusi un arī saņēmuši. Latvijas pastāvēšanas laikā muīns ir daudz novērojumu ar privāto iniciatīvu izglītības laukā. Visas privātās iestādes iegūstot sev koncesijas, balstījās uz šādu aizrādījumu, bet tūlīj pēc koncesijas saņemšanas griezūšas pie valdības, līdzdot pabalstus. Valdība bijusi spiesta aizvien pabalstus piešķirt, jo citādi būtu jārēķinājas ar mācības iestādes pēķēšu likvidāciju un tās audzēkņu nostādīšanu nepatrickamā stāvokli. Tāpēc var droši pāredzēt, komercinstitūti rikosies tāpat. Tā kā valsts angstākai izglītībai spēj atvēlēt tikai approvežotas summas, tad no tām nākotnē nāksies vēl piešķirt savu daļu komercinstitūtiem. Līdz ar to cietis Latvi-

Eriks Adams.

Vētra pār mielastu galdiem.

(No iznākušā dzeja krājuma «Sudrabs un īlu».)

Reiz žurku bars atnesa mēri kā sodu Pār rātskungiem Rīgā, un nomira tie Pirms mielasta krāša, ko deva par godu Skēpnesēju ordeņa karotājiem.

Tris dienas pār atstātiem mielastu galdiem Kā jūras gaīdzēlēnais anemonzieds Deg jūlijā saule virs dzērieniem saldiem Un gardumu grēdām kā ugunis bieds.

«Kur kungi, kas badigi bija kā laši Un langustes sūca,» tā saule nu smīn, «Bet negoda darbi, kaut kungi zūd paši, Vēl pallek un valda un tautas saust zīn.»

Pat tagad no pagātnes atliekām daudzām Kā dzīvsudrabtaikiem neviens vēl nav brīvs. Šīs atliekas līdzīgas ēdienu kandzemē, No kurām kāpj amonjaks kodigs un sīvs.

Vai kaviārs melnais, kas garo tik asi, Pilns ožspīru, sipoļiem sagraizītēm? Acis asaro, Sardīni ēlā un lasi Klāj puvumi melnpelēkvielotētē.

Pūst līdakas — vidū uz pusēm tās šķeltas Un safrānu, mandelēm pēpildītas; Pūst zilganās skumbrijas, karūsa zeltā Un pelēkais zandarts — starp vēziem tas.

Starp sarkanām līlijām pretīgā ainā Smēr olas — mit pildīt lampretē tās; Un avotu forele melplankumainā Sārdzelētēnām spurām! — to tārpi drīz klas.

Te pēķēj kā virssogis taisnīgs un milzīgs, Kas patiesos blēžus tāk vājā un plēs, Kāpēj negaisa mākoņu blāķis kā nilzirgs Un valdniku maldigo sauli tas dzēs.

Kā tūkstoš un divi simti asis zem jūras Kur korallu polipu spīdums zeltsārts Un gaismas zīvs fosforā mirdzošās spurās Un ceriops krāšpals no tumsas tiek skārts,

<p

Jas universitāte, kas aizvien sajūt lidzēju vajadzību savā attīstības gaitā.

Otrs komercinstitūtu argumenti ir: tie neprasot tiesības piešķirt zinātniskus gradus un arodotiesi. Saprotams, pagaidām, bet tuvākajā nākotnē šīs tiesības neteikti pacelšies, tāpat kā tās jau kādreiz pieprasītas. Tagad Latvijas Universitāte stingri uzturot savas programmas prasības, panākusi to, ka ārzemēs Latvijas Universitātes gradus atzīst. Kad gradu piešķiršanas tiesības būs arī vāji nostādītiem privātiem komercinstitūtiem, tad ārzemēs Latvijas zinātnes stāvokli pārvērtēs.

Ievērojot visu teikto, Studentu padome līdz Jūs, augsti godājamais Vaists Prezidenta kungs, neliegt savu iespējamo atbalstu, lai pasargātu Latvijas zinātnes, Latvijas Universitātes un tās studentu stāvokli, jo Latvijas Universitātē līdz šām sekotām veicinājusi Latvijas izveidošanas darbu, un Latvijas Universitātes studenti ziedojuši savus spēkus un pat dzīvību Latvijas neatkarības cīņās.

Studentu padome.

Studentu padomes sēde 28. oktobrī.
Sēdi atklāj priekšsēdētājs Raudzejs un nolaša dienas kārtību: 1. protokola pieņemšana, 2. iztrūkstošo komisiju locekļu velešanās, 3. ziņojumi un jautājumi.

Prezidijs ziņo, ka akadēmiskā balle 10. oktobrī devusi Ls 199,69 lielu atlikumu, ko iestātis stud. nama fondā.

Tālāk prezidijs līdz plenārsēdi grozīt savu lēmumu par studentu karnevāla nesarīkošanu. Atlauds grāmatnīcas komisijai algot vienu papildu darbinieku arī decembri. Rīgas pilsētas sabiedriskās palīdzības komisijā nozīmēts R. Vilks (korp. fr.). Prezidijs konventa koris iemaksājis Ls 60.—stud. nama fondā, tāpat — divu korpāraciju starpā noturētā futbola saikstes atlikums Ls 158.—

Prezidijs vēl ziņo par pārmajām Stud. Padomē un komisiju sastāvos. Nac. Stud. b-bū pārstāvji Kārlis un Arnoīds Kalniņi atteikušies un viņu vietā nāk J. Gobdzenis - Gobziņš un Lizete Kurmis. Nac. stud. apvienības pārstāvja O. Freivalda vietā nāk Jānis Zariņš.

Arstniecības kom. J. Rublauska vietā nāk J. Grins; vēlēšanu kom. L. Kurmis vietā nāk M. Grinfelds; revizijas komisija Nac. stud. bloks sūta L. Kurmi; stud. dienu kom. E. Sablova vietā nāk V. Lazda.

Pr-js A. Raudzejs (korp.) dod atbildi uz Nac. stud. bloka pagājušā sēdē iesniegto jautājumu par alkoholisko dzērienu liešanu akadēmiskā balle. Stud. dienu komisija no savas puses nēsot tirgojusies, bet gan virsnieku kluba ekonomi. Bez «pilnības būtēs», virsnieku kluba telpas nesot dabūjamas!?

Nac. stud. bloka pārstāvis A. Pētersons aizrāda, ka tādā gadījumā vajadzēja meklēt citas telpas. Tas tomēr nav daži. Arī stud. dienu komisijas pr-js par to nav ziņojis prezidijam, viņš pat prasījis atļauju akadēmiskā balle tirgoties ar bolu, ko gan prezidijs noraidījis. Te sašķatāma noteikta griba aplēt Stud. Pad. lēmumu, kāpēc bloka vārdā iesniedz priekšlikumu izteikt dienu kom. priekšsēdējam neuzticību.

Pie nobalsošanas noteik kārtējais sieviešu korpor. frakcijas «brīnum» — pie balsosanas viņas atturās! Vēl nesen tās droši aizstāvēja alkoholisko dzērienu nolešanu Stud. Padomes sarīkojumos. Kad šīs aizliegums tiek pārkāpts, tad tā vairs nav mūsu lieta. Pletiek kad mēs esam tikai «principā» pret alkoholu!...

Neuzticību noraida ar 14 pret 14 balsim, 6 atturoties.

Anna Krogis.

Iedzīmtiba un kermēja konstitūcija.

(Doc. L. Aboliņa un Zāmeļa lekciju atreterējums no L. Biologijas b-bas publiskā rudenī lekciju ciklā).

Par iedzīmtību sauc spēju un pažīmu mantošanu no priekštečiem un viņu tālāku pārraidīšanu. Piejem, ka ikkurai redzamai pazīmei atbilst iedzīmīta spēja — gēns. Kāda organismu iekšējo spēju, gēnu, kopsumma rada viņa iekštūpu — genotipu, kāmēr ārējo pazīmju summa — organismu ārtipu — fenotipu. Iedzīmītās iekšējas spējas dzīves apstākļos var dažādi modificēties, rezultātā organismi ar vienādu genotipu var būt dažāda ārtipa veida, fenotipa.

Iedzīmtības pētišanai var pielietot vairākas metodes. Vispirms, vienas olšūnas dvīņu metodi, sevišķi ja abi dvīni pēc piedzīšanas dzīvojuši dažādos apstākļos. Otrkārt, statistisko pazīmju apvienošanās un izskalīšanās metodi krustojumos. Šīs metodes atļauj atšķirt genotipiskās spējas no fenotipiskām pazīmēm. Ar viņu palīdzību ir iespējams noteikt kādas spējas ir pārsvarā par citām (dominē), kādas ir pāslēptas (recesivas) un kādi apstākļi veicina šo pēdējo izpausmi. Tā piem. cilvēkam dominantas spējas ir: sindaktīja, brachialangija, mitomija, giks, vēzis, anēmija un t. t. Recesivas: haimofilia, kritamā kaitē, astma, pundurainība u. c. Ir pierādīts, ka atklātas (dominantas slimības) gaitā slimīm individuālām var būt veseli pēcnācēji. Piem. ar cukurslimību slimīm vecākiem var būt pilnīgi veseli pēcnācēji. Aizklātā (recesivas slimības) gaitā veselīm vecākiem var būt slimī pēcnācēji. Pie normāliem vecākiem rodas kurlīmēmi pēcnācēji.

Modernā iedzīmtības mācība piejēm, ka pazīmes noteicošie gēni novietoti chromosomās. Chromosomu skaits katrā sugai konstants, cilvēkam viņu 24 pāru. Ir zināms arī chromosomas (heterosomās), kas

dažādās kombinācijas noteic sievišķo un vīrišķo dzimumu. Dažos gadījumos heterosomas nes arī citus, ne dzimuma gēnus. Tā piem. asīgošanas slimība (haimofilia) izpaužas tikai vīrišķā dzimumā, kaut gan iedzīmīt abos. Sievišķie individuāli šo slimību tikai pārnēsā. Vislabvēlīgākie apstākļi recesivas un dzimumsaistības slimības atklātai izpausmei pēcnācējās rodas krustojoties iekšēji slimīem tuviem radiem. Tādā kārtā iekškrustotās klūst slepenpolīcisti, kas uzrāda aplēptas iedzīmtības kaites.

Digla attīstības mēchanika iet ciņus celus kermēja satversmes analīzē. Viņa pēta konstitūcijas pakāpenisko izveidošanos individuālās dzīves laikā sākot no apauglotās olšūnas. Ista kermēja konstitūcijas pamats — visa diglūna, ne viņas kodola chromosomas vien. Daudzi eksperimenti rada, ka diglūnas plasmai tāda pat ikkurai sugai ipatnēja, iedzīmītā struktūra, kā kodolam. Kermēja attīstības pirmo posmu noteic taisni šī diglūnas vispārējā specifiskā konstitūcija. Pati attīstības konkrētā gaita pastāv pakāpeniski progresējošā digla organizācijā. Specializētākās kermēja daļas rodas vēlāk par nespecializētām. Tikai pēc tam, kad digli radušies visu galveno orgānu aizmetņi, sākas otrs, kermēja izdiferencēšanās (izmodelešanās) posms, kurū viņa dažādos procesos vada jau atsevišķe gēni. Kermēja konstitūcijas izveidošanās cieši saistīta ar viņa augšanu. Augšanās procesu pamatā dzīvo šūnu dabiskā dzīpa dalīties, vairoties. Ikkurai sugai, rasai, savi ipatnēji kermēja augšanas likumi. Viņi izpaužas daļu nevienādā augšanas ātrumā, kā re-

zultātā rodas dažādu proporciju kermenī. Augšanas un differencešanās procesus ietekmē dažādi āreji un iekšēji apstākļi. No pēdējiem sevišķi svarīgi t. s. iekšējās sekrecijas dziedzēzeri, vairogdziedzēri, apakšējais smadzeņu piedēklis, virsnieru dziedzēzeri, dzimumdziedzēri u. c. Viņu atdalījumus asīnis iznēsā pa visu kermenī. Tā kā atsevišķas kermēja daļas ar graduētu jūtīgumu pret dažādo dziedzēru sulu, šie pēdējie liek vieniem orgāniem augt un ciņus kavē, liek vieniem modelēties, ciņiem nē. Var pat gadīties, ka kāda dziedzēza pārmērīgi vājas attīstības dēļ zināma orgānu sistēma paliek izveidošanās pusē un līdz ar to aizturi arī visu ciņu ar viņu saistīto orgānu izveidošanos. Tā piem. vāja dzimumdziedzēru attīstība izpaužas nevien nepilnīgā dzimumpazīmju izveidojumā, bet vēl vairāk vispārējā fiziskā un garīgā infantilismā. Tikpat raksturīga kā vairošanās dzīja, visiem dzīviem organīsmiem arī formveidošanas dzīja. Iedzīmītās konstitūcijas robežas viņa, ārēju apstākļu ietekmē, var tikai nedaudz svārstīties ap sugai raksturīgo formas vidusmēru. Visiem augstākiem dzīvniekiem, arī cilvēkam, sastopami divi galejie konstitūcijas tipi un starp tiem bezgala daudz pāreju un individuālu variāciju. Tie ir ūdens, pilnību (leptosomais — asteniskais) un platais, aukstasiņu (eurisomais — pikniskais). Tipiskai kermēja konstitūcijai atbilst arī attiecīgs psichisko spēju un tieksmju komplekss.

Tā iedzīmītā konstitūcija galvenos vilciens nosprauž to, ko sauc par cilvēka likteni. Šīs dabas nosprauštās robežas iespējamas tomēr attiecīgā konstitūcijas tipa augstākas un zemākas reālizācijas pakāpes. Izprast savu dabas doto fizisko un garīgo konstitūciju un to līdz augstākam piepildījumam izraisīt ir apzinīgas būtnes pirmās uzdevums.

notiek būvkomisijas lāpišana, vēlot konzultantus.

Par būvkomisijas priekšlikumu, uzainīt latrātējus - konsultantus, nodotas 22 balsis par, 12 atturās.

Nāma komisijas pr-js Lepres līdz atļaut 3 brīvā internātā vietas izdot par brīvu, val par pažemīnātu maksu, trūcīgiem studentiem.

Piemiņētās (soc.) priekšlikumu, noteikt internātā maksu uz Ls 12., mēnesī un pažemīnāt brīvo vietu skaitu par 3.

Pie iztrūkstošo komisiju locekļu velešanām Rātneks (neorg. stud.) pārmet korporāciju frakciju, ka tā aprakstīt statistikā biroja lietu.

Nāc. studentu bloka vārdā prasa rezervēt divas vietas statistiskā biroja komisijai. Tās arī rezervē. Uz pārējām brīvām komisiju locekļu vietām kandidātus nevieni neuzstāda.

Studenti grib veidot savas kopējās tradīcijas. Studentu dzīvē nav izveidojusies gandrīz nekādas kopējās tradīcijas, kas spētu visus studentus savstarpēji tuvināt. Lai to panāktu, Stud. padome Jerosināja 11. nov. plāšāku studentu organizāciju apspriedi.

Pārrunāja par studentu uzvešanos universitātē un satiksmē ar mācības spēkiem un par kopējām studentu parašām. Studentu iztūrenās augstskolā zināmā mērā, iau ir normēta, bet studenti val nu nezina vai negrib levetot to.

Bez tam studenti, sevišķi studentes neievēro viselementārāko pieklājību, staigā koridors sakērūšas par četri un pieci un negriezot celu mācības spēkiem. Pat daudzreiz redzam organizēto, kas neatzīst vienkāršāko pieklājību, ejot caur koridori neņem savu galvas segu.

Attiecībā ar mācības spēkiem, studentiem būtu jālevere sveicināšana — kā augstskolā, tā ārpus tās. Visi mācības spēki sveicināmi ar kāju šķivkoju lekciju sākumā un beigās. Uz ielas sveicināmi attiecīgās fakultātes māc. spēki kā arī Universitātes vadība — rektors un prorektors.

Attiecībā uz kopējām studentu tradīcijām vareja minēt tikai atsevišķus gadījumus, kas būtu pieņemami kā visu studentu kopējās tradīcijas, p. piem. Mārtiņa kēkātās iešana, maija sagaidīšana, u. t. t., kas iau ir atsevišķi studentu organizāciju tradīcijas, bet nav pārgājušas uz visiem studentiem. Iespējamību daudz, kā spētu ar tradīcijām studentus vienot, bet vīnu reālizāciju paliek tālākais nākotnes uzdevums.

Prot. Einsteins atstāj 10. decembri uz visiem laikiem Vāciju un aizbrauc uz Ameriku, kur tas uzacīnāts no Princetonas universitātes. Tam par iemeslu Einsteins min. vācu sovīnītu ienaidu pret Židiem un arī — pret viņu. Šis politisks rakstura žests nav slavenā zinātnieka cienīgs, jo tad dažas labas Vācijas universitātes profesūrai — in corpore — būtu jāpievienojas savā tautīša priekšķīmei.

Pati apvienība kvantitatīvi imponanta un arī kvalitatīvi ziņā vispārākā, kādu esam dzirdējuši dažādiem koriem apvienojoties kopējos dziesmes svētkos. Balsu ziņa ir vērojama laba savmērija, ir spozi tenori, ir arī izteikti basi, nerunajot nemaz par sieviešu balss materiālu, kas bija sevīki labs. Mazāk patika atsevišķie viru kora un sieviešu kora dziedājumi Teodora Kalnīga vadībā («Pīt vējui» — «solisti» dziedāja pat pavasārī vāji un nedisciplinēti). Bobkovics centās sasniedz ar kori monumentalu dziesmu tulkojumu, kas dažreiz pārspīlēs, nedeva cerēto un iespējamo, tādēļ vislabāk patika Melngaila «Dievs, dod latvju zeltenei» un Dārziņa «Laustās priedes», kuras bija samērs, kontrastos.

Vissimpatiskāki sevi parādīja Ābels, ar smalko dziesmu tulkojumu un uzveri. Ābels iedvesmē Dārziņu «Senatne», piedzīvojis vislabāko un iespējāko interpretāciju, kāda līdz šim dzirdēta. Un protams, Ciruls, «Sirds tīk grūta» pierādīja izjustāko tulkojumu taisni kora ēllastīgo un ilēlo spēju dēļ. Dīriģētām pasniedza daudz ziedu, kā arī publika sirsniņi sunnāja koru apvienību.

No notikušiem sarīkojumiem būtu jāpielīm «Jauno skolotāju kora» koncerts, Jāņa Vitoliņa vadībā. Vienība ir loti simpatiska, skaisto mērķu dēļ, kaut gan koris vēl kvalitatīvā ziņā nav sasniedzis sevišķu augstu pakāpi, jo kori piedalās skolotāji, kuri strādā, un tiem maz laika — lai kora mēģinājumus kārtīgi apmeklētu. Programma abī Dārziņi. Par veco Dārziņu ir jau spriests un runāts un viņa darbi vērtēti un palikuši visu koncertu dzelzs repertuārā, tādēļ Wolfgangs Dārziņš bij visinteresantākais: ko viņš spēj un ko dos? Kaut gan Dārziņam jaunajam ir loti solida izglītība, viņš tomēr vēl neuzrāda iepatnēju raksturīgu sacerēju. Idejas ziņā, bet tās dziesmās parādīja iepatnības apstrādājumā. Tiešām loti skaists darbs bija oriģinālkompozīcija «lecerētā» un kora dziesma, «Birzēm rotāts».

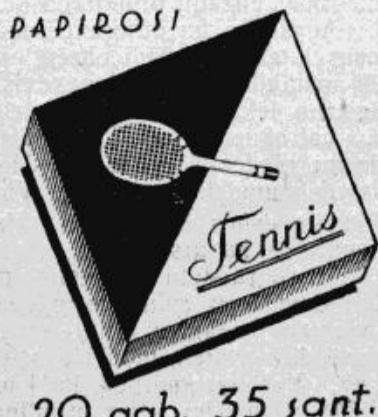
Nākošais koncerts notiek 26. februāri 1933. gadā, veltīts tēvam un dēlam Kalnīpiem.

No pieminētiem ir jāatzīmē vecais Rīgas «dievs» Oļlovs, Babīns un Brailovskis, Babīnam, kaut gan solida tēhnika, tomēr spēlē tik maz dvēseles, ka gribas pielīdzināt visu Babīna veidoto skanu architektūru debesskrāpim bez jebkādas dzīvas dvēses.

Turpretīm, Brailovskis, kura tēhnika ir suverēna, kompozīcijas dvēselei, tā pārfrāzē, ka nav vairs sajūtama viņas vienīgā balīnība, bet valdzīna vienīgi kā smalki izstrādāta pērlu virķe, kurai katrai locekļi ir augstākais meistardarbs.

Nacionālā opera viesojās Priednieks-Kavaras, viņš ikreizes kad atgriežas no Berlīnes, ikreizes parāda jaunus ieguvumus. Tā arī Šoreiz ir jāpriečājas par izlīdzināto vīrus reģistru un vispār daudz vieglāko priekšnesumu, sevišķi rečītātīvos. Ed. Grīnvalds.

Kāda mita vēsture.

20 gab. 35 sant.

Valsts Statistikā Pārvalde sakārtojusi materiālus par 1931./32. māc. g. universitātē izvesto aptauju studentiem. Daļa šo materiālu konspektivā veidā publicēti V. St. P. mēneša bijēnā. Soreiz gribētu pakaņēties pie universitāti beigušo statistikas.

Līdz šī mācības gada sākumam beigušo skaitis ir sāds:

	virieši	sievietes	kopā
Architektūras	40	10	51
Filoloģijas - filos.	47	86	133
Inženieru	122	2	124
Kultūrtechn.	19	—	19
Ķīmijas	171	48	219
Farmācijas	28	44	72
Lauksaimniecības	169	71	240
Mežkopības	120	2	122
Matēmātikas	38	11	49
Dabas zin.	23	49	72
Medicīnas	488	320	808
Zobārstniecības	5	147	152
Tautsaimniecības	147	30	177
Tiesību zin.	345	40	385
Mechānikas	194	2	196
Theoloģijas	52	8	60
Vet. med.	58	16	74
	2067	886	2953

Vairāk beigušo ir medicīnas, tauts. un tiesību zin.; lauksaimn. un ķīmijas fakultātēm, lai gan pēc tagad studējošo skaita pirmās vietas ir šādās fakultātēs: tauts. un tiesību zin., lauksaimn., filol.-filosofijas un matēm. - dabas zin. fak. Šo nesaskanu redzam skaidrāk, aprēķinot beigušo skaitu procentuāli no tagad studējošo skaita:

1) medic. fak.	140%
2) ķīmijas fak.	47%
3) vet. med. fak.	45%
4) lauksaimn. fak.	35%
5) mehanikas fak.	31%
6) teoloģijas fak.	28%
7) inženieru zin. fak.	22%
8) architektu fak.	21%
9) tauts. un tiesību zin. fak.	20%
10) filol. - filos. fak.	15%
11) mat. un dabas z. fak.	6%

Pirmais vietās redzam visas tēhniskās fakultātēs, bet humānitarās pēdējās vietas. Šim apstāklīm varām cēlonus atrast vairākus — stingrāki mācības plāni, kas spiez vairāk nodoties studijām. Pirmais fakultātēs pēc sava rakstura ir speciālākas, tikai pēc viņu beigšanas iespējams nodibināt stāvokli savā arodā. Turpretīm humānitarās fak. ir vairāk vispārizglītojošas, kas atļauj stāvokli darbā, sevišķi agrāk nodibināt arī bez nobeigtais akadēmiskās izglītības. Šās fakultātēs pēdējās arī priekšmetu sistēma, kas pa dalīj lauj studijām ieilgt. Tomēr jānem vērā arī tas, ka šās fakultātēs ir lielākais skaita studenti, kam bez studijām vēl jāstrādā eksistencei. Pie šī nodarbinātības jautājuma ceru atgriezties atsevišķā rakstā.

Salīdzinot beigušo skaitu ar studējošiem, krit acis, ka procentuāli sievietes beigušas 36%, bet viresi 33%. Tā tad studentes bijušas citīgākas. Šī citības pakāpe gan nav nosakāma, jo Universitātēs pirmā gadā bij 52% studēnšu. Šis procents tagad nokritis uz 28%. Te meklējams arī izskaidrojums angļejā parādībāl, jo uz beigušo skaitu vislielāko iespādu tomēr atstājis vecāko gadu studentu sastāvs.

Sīs pārskats dod mums samērā interesantu ainu, bet tā būtu pilnīgāka un dotu tiesīs ierosinājumus vai atzinumus, ja skaiti būtu vākti tieši izejot no pašu studentu interešu viedokla. Šāda datu vākšana būtu arī Studentu Padomes statistiskā biroja uzdevums.

As.

Nesen publicēta statistika par Vācijas universitātēs un tēhniskās augstskolās aizstāvēto disertāciju skaitu. No tās redzams, ka šīs skaitas pamazām pavairojas. Tā 1927. g. aizstāvētas 6299, 1929. g. — 6790 — 1930. g. — 6997 disertācijas.

Sports.

Basketbola sesonal sākotnes US. komanda pirmo kristību sapēma Igaunijā, kur saņemtās ar Tallinas un Tartu NMKU (Jauņekļu kristīgā sav.) komandām. Pirmā spēle Tallinā mūsu komandai nācīs diezgan jutami zaudēt, turpretī Tartū, kur spēle risinājusies igaunijā jaunu studentu nama lieliskajā vingrošanas zālē (šī zāle esot 3 reiz lielākā par mūsu basketbola ciemu vietu — Konservatorijas vingrotavu), mūsu studentu komanda gavusi uzvāru.

Sacensības ar igauniem devušas mūsu spēletājiem vienu otru jaunu ierosinājumu, bez tam tās uzskatāmas arī kā visai vērtīgs treniņš.

Pirmā uzstāšanās Latvijas meistarības izcīnā US. basketbolistiem bija 13. novembri, sacīkstē ar Latviju Jauņekļu komandu. Pirmā puslaikā US. komanda nespēja sevi visā pilnībā parādīt, jo pretinieks pieteikoši uzmanīgs. Abām ko-

Cilvēku dvēseles dzives pamatuzbūve.

(Dr. phil. T. Celma priekšlasjums no L. Bioloģijas b-bas publiskā rudens lekciju cikla).

Psicholoģiju nodibina IV. gadu simteni pirms Kristus Aristotelis. Viņa uzskati valda cauri visiem vienus laikiem. Jaunajos laikos filosofijā rodas cits novirziens, kas valda līdz 19. gadusim. Beigām, Cilvēci jaunajos laikos pārsteidz lielie sniegumi eksaktas zinātnes: matemātikā, fizikā, astronomijā un c. Ari dvēseles dzīvi mēģina izskaidrot ar šo eksakto zinātni palīdzību. Mūsu laiku filosofi atmetuši šo mēchanisko dvēseles dzīves uzskatu un atgriezušies atkal pie Aristoteļa — organizātivā uzskata.

Modernā psicholoģija iziet no vēselā, lai saprastu atsevišķas daļas. To var raksturot kā **struktūras** jeb **dzeljuma** psicholoģiju, kas iziet no asas atšķirības starp apziņu un zemāpziņu.

Modernā psicholoģijā iezīmējas četri virzieni: psichoanalīze, individuāla psicholoģija, personāliskā psicholoģija un gara zinātnes psicholoģija, kurās pārstāvji ir vācu psicholoģi.

Psichoanalīze uzskata, ka apziņas psicholoģiskie procesi ir kā simboli, kuru cēlonis zemāpziņa. Cilvēks savā zemāpziņā nogulda visu to, kas viņam dara sāpes, kas viņam nepatik. Bet šie gulditie elementi zemāpziņā katrā ziņā grib nokļūt apziņā (vispusē), viņi grib sevi reālizēt. Šī reālizēšana notiek trīs galvenās formas: 1) tiešā forma, mīseklis, kur divu plānu konfliktā, kāds zemāpziņas komplekss, izmantodams apziņas neuzņimanību, iekļūst tajā.

2) pārgērbšanās, maskarādes forma. Apziņā valda principu un normu cenzors, tāpēc zemāpziņas elementiem iekļūstot apziņas sfairā jāpieņem maskotu veidu — dzīvniecisku dzīju izpaušanās.

3) sapni ir trešais veids kā zemāpziņa uzpeld apziņā. Sapni zūd cilvēka apziņīgā griba, kas aiztur nevēlamo elementu iekļūšanu no zemāpziņas apziņā, notiek zemāpziņas modifikācija. Nosprostotās, aizturētās dzīpas tiek sapņos piepildītas.

Šī uzskata pārspilētība ir tā, ka cenšas visu dvēseles dzīvi reducēt uz cilvēka seksuālām dzījām — panseksuālisms.

Psichoanalīzes praktiskās metodes uzdevums ir, pirmkārt: atrast

mandām puslaiku beidzot bija jāapmierinās ar vienādu 13 punktu atzīmi. Otrā puslaikā US. spēlētāji attīstīja strauju tempu un ātri vien salauza LJ. pretestību, tā ka spēli beidzot varēja skaitīt 50 iegūtus, pret 32 zaudētāiem punktiem. US. komanda spēlēja Jurciņš, Gulēns, Grapmanis, Kirsfelds, Tiltiņš, P. Maike un V. Maike. Vislabāk pārītā Gulēns, kas atkal atguvis savu aizpērnā gada formu.

Par nopietnāko pretinieku Latvijas meistarības titula iegūšanai šogad jāuzskata LVKA komanda, jo viņa uzvārējusi neviens samērā vājāko LJ. bet arī pag. gada meistarīkomandu — JKS.

PASKAIDROJUMS.

Sakārā ar laikrakstā «Students» Nr. 190 ievietotu informāciju — «Jaunas studentu organizācijas», kurā teikts, ka studentu b-bas «Kāvi» dibināšanas iniciatori esot no kādas populārās latviešu korporācijas izstājušies filiāli, laipni lūdzam neliegt telpas Jūsu god. laikrakstā šādam paskaidrojumam:

Stud. organizācijas «Kāvi» dibinātāji un vecbiedri nekādā korporācijā nekad nav sastāvējuši, bet gan ir bijuši stud. biedrības «Patrias» (agrākās Rīgas Latviešu Studentu Savienības) dibinātāji un biedri. Daļa mīnētās organizācijas biedru atsveinājās no biedrības dibināšanā sprausītājām idejām un, pretēji biedrības principiem, pieteļējās korporācijām. Atlikušie pallīva uzticīgi sprausītājām mērķiem un ideāliem un, nodibinot organizāciju «Kāvi», atjaunoja Rīgas Latviešu studentu savienības — velāk stud. b-bas «Patrias» darbības gāru un idejas. Valdes uzdevumā sekretārs A. Goldiņš.

L. U. Dabas zinātnes studentu b-bas pilna gada sapulce sanāca š. g. 6. nov. Visu pirms priekšas. doc. P. Galenieks, interesanti pastāstīja par saviem celoļiem Altaju kalnos. Ieradušies bija daudz klausītāju. Pēc priekšlasijuma notika biedrības gada sapulce. Valdē ievēlēja: B. Bērziņu, V. Dreimani, R. Kampi, V. Plēšumu un A. Skujīnu.

Pārrunāja b-bas turpmāko darbību un nolēma lūgt Stud. padomi, dzēst b-bas agāko gadu ietaisito parādu, «preparātu lie-tā», studentu grāmatīcā.

I. mūzikas institūts, Rīga, Valdemāra ielā 39. Mūzikāli apdāvīnātie skolniekiem

cilvēka zemāpziņas sāpīgo punktu, otrkārt, apziņā to noskaidrot.

Individuāla psicholoģija ir atvāsnīta no psichoanalīzes. Katrā cilvēkā ir tieksme būt nozīmīgam. Sāpīgs pārdzīvojums cilvēkam ir mazvērtības sajūta, tā ir adata, kas dur vissāpīgākā dzīvības nervā. Šīm punktā cilvēks ir loti trausls. Lai pārspētu savu mazvērtīgumu un kļūtu nozīmīgs, cilvēks cenšas pēc kompensācijas ar kaut ko citu atvietot to, kas tam trūkst.

Cilvēces vēsturē ir daudz pie-mēru, kur cilvēki būdami fiziski defektivi kompensējuši sevi garīgā dzīvē. Tādi bija Dekarts, pasaullslavenais filosofs Rikerts, krievu dzejnieks Lermontovs, angļu dzejnieks Bairons. Vācu psichologs Alfrēds Adlers pasludina visu kultūru par kompensācijas tendences sekām. Ja cilvēks nav spējīgs kompensēties — rodas t. sauc. psichiskais šķibums: cilvēks sargās no gadījumiem, kas varētu parādīt viņa vājo pusī, atraujas no sabiedrības un ja arī tur parādas, tad necīguma sajūtas nomākts. Šo sajūtu viņš cenšas ma-skēt ar arēju bravuru.

Individuālpsicholoģijas redzāmākais pārstāvis Adlers tālāk runā par dzīves startu un dzīves stilu. Dzīves starts — dzīves ieskrējiens ar nozīmi panākt kaut ko. Dzīves stils — konkreti piepildīta dzīves forma. Individuālās psicholoģijas praktiskā puse atrast cilvēka psichiskās dzīves sāpīgo punktu, un ind. psichologa uzdevums mēģināt cilvēku atgriezt pie starta un pārliecīnāt ka vissliktākās dzīves situācijās ir iz-ēja.

Personāliskās psicholoģijas pārstāvis Vilhelms Sterns aizrāda, ka cilvēka dzīve ir personālā vie-nība. Katrs atsevišķs dzīves mērķis ir koncentrēts individuālā. Dzīves mērķis ir paizraisišanās par mērķi: sugas uzturēšana, vai arī individuālās pārīstāvības: māksla, tiku-mība un t. t. — ko filosofijā sauc par **citmērķi**. Kāpēc cilvēks uzņem sevi citmērķi nav noskaidrots.

Apziņa dzīvei nav būtiska. Dzīve bez apziņas — dzīvojums (Lebnis), kad nav konflikti ar apkārti. Tiklīdz rodas konflikti, izraisīs apziņas dzirkste, un jo lielāks konflikti, jo

direkcija piešķir sekošās klasēs stipendijs: a) klavieres M. Heldt un A. Pein; b) vijoles: V. Taube un G. Pein; c) solo-dziedāšanā Friede v. Bodden un Richard Drava; d) čello G. Pein; e) feite: G. Pein. I. Mūz. inst. prospecti dabujami mūzikāli veikalos un institūtā kanclejā.

direktori piešķir sekošās klasēs stipendijs: a) klavieres M. Heldt un A. Pein; b) vijoles: V. Taube un G. Pein; c) solo-dziedāšanā Friede v. Bodden un Richard Drava; d) čello G. Pein; e) feite: G. Pein. I. Mūz. inst. prospecti dabujami mūzikāli veikalos un institūtā kanclejā.

L. U. Mat. Zin. stud. pulc. valde lūdz biedrus, ka pulcīna bibliotēkā ir daudz vērtīgas grāmatas, kas pieejamas pulc. bie-driem: Grāmatas izsniedz Mat. fak. bibliotēkā darbībai laikā.

L. U. Mat. Zin. stud. pulc. valde lūdz biedrus, iestūtītā grāmatu nosaukumus (autors, grām. nosauk., izdev., izdoš g.), kas būtu vēlamas iegādāties. Pazinošānu var izdarīt tieši bibliotēkāram, vai arī iemētot attiecīgo pazīnojumu b-bas telp

Mūsu novēlējums Valsts svētkos — lai spēks valda valstī, bet taisnība mūsu sirdīs!

Rasetnes, Logaritmiski linijsāli.

Zīmēšanas papīrs „Schoellershammer”

un visi zīmēšanas, gleznošanas, skolu piederumi un rakstāmlietas.

Augsta kvalitāte — zemas cenas

Augskskolas audzēkņiem — rabats.

Holenders un Frīdlenders

Valju ielā Nr. 31.

A.-S. „Gentleman”

Latvijas vadošais tirdzniecības nams.
Rīga, Kaļķu ielā 22/24.

PRET

Pret galvas sāpēm, kas rodas no saules tveices, pārpūlesānas, vai lieki ieaudītas glāzītes — nav nekā labākā par P. PUTNINA

„Citrobromin”

Kas tikpat teicams arī pret migrēnu, pret nervu sāpēm un tāpat pret zobu sāpēm.

Dabūjams katrā aptiekā un drogu veikalā, tāpat P. PUTNINA farmac. laboratorijas noliktavā, Rīga, Kr. Barona ielā Nr. 63.

Rīgas Cementa Fabrikas

C. Ch. Schmidt A./s.

Rīga.

A/S.

«Larunafta»

Galvenais kantoris

Rīga, Elizabetes ielā Nr. 4. Tālr. 21619, 31622, 27135, 31353.

Noliktnavas:

Rīga, Krotu ielā Nr. 15, tālr. 92572.

Rīga, Milgrāvja ielā 5, tālr. 37130.

Liepāja, Posjeta ielā 21, tālr. 492.

Bencīna tanki:

1. Rīga, Elizabetes ielā Nr. 83/85, tālr. 29993.
2. Rīga, Marijas ielā Nr. 73/75, tālr. 93052.
3. Rīga, Mednieku ielā Nr. 7, tālr. 30762.
4. Rīga, Stabu ielā Nr. 15, tālr. 92893.
5. Rīga, Kurmanova ielā Nr. 3, tālr. 29116.
6. Rīga, Brīvības ielā Nr. 192, tālr. 92875.
7. Rīga, Brugānielu ielā 21, tālr. 95566.
8. Rīgas Jūrmalā, Bulduros, blakus «Kazino».
9. Liepāja, Zāgeru laukumā 16, tālr. 277.
10. Aizputē, Liepājas un Upes ielū stūri.
11. Valmierā, Gaidas ielā tālr. 265.
12. Siguldā, Gāles ielā.
13. Daugavpili, Valdemāra ielā, tālr. 621.
14. Plāviņā, Daugavas ielā pie ugunsdzēs. d.

Piedāvā:

PETROLEJU, LATOLU, VIEGLO UN SMAGO BENCINU.
AUGSTĀKA LABUMA S.P.R.S. PRODUKCIJAS.

**Trikotāžu un zeku fabrika
Brāji SVETLANOVI**

Rīga, Katoju ielā Nr. 42. Tālr. 31863, 34433, 32958.

Izgatavo:

Riptričo, kokvilnas, vilnas, pusvilnas un zīda veļu un zekes visaugstāka labuma. Godalgota Rīgas 1932. g. izstādē ar „Zelta medāli.”

Mentobromin

Labākais līdzeklis pret galvas, zobu, nervu un vispārējām sāpēm, saaukstēšanos un reīmatismu.

Izgatavots Marijas aptiekas laborātorijā Rīga, Marijas ielā 3, Tālr. 21865. ::-

MENTOREJMIN

ierīvēšanai reīmatismam u. c. sāpēm.

Aug. Kurau

Rīga, Tērbatas ielā 73. Tālr. 92227.
Drāšu audumi, pinumi un caurumotu skārdu fabrika.

Nolikt.: Tērbatas ielā 24. T. 27629.

Doma muzejs

atvērts svētdienās no plkst. 11—2.

K. Marggrafs

Dib. 1869. g.

Rīga, Kungu ielā 16.
Chirurg. instrumenti. ::- Slimnieku kopšanas piederumi. ::- Gumlijas preces.

Pirmklasīgs apģērbu veikals

M. LEVINS

Rīga, Avotu ielā 1/3
Marijas ielas stūri. Tālrinis 31196.

Dāmas un kungi!
Jūs varat glīti un eleganti apģērbties tikai manā veikalā.

Lūdzu pārliecītātēs.

:- Rudens un ziemas sesonai. :-
Lieļā izvēle dāmu un kungu mētelī un kungu uzvalki jaun. fasonos.

Lētas cenas.
Avotu ielā 1/3 :- Avotu ielā 1/3

Sīfku aģentūra

Elias Birkhān

Rīga, L. Grēcinieku ielā 22.

Ādu apstrādāšan. un krāsošanas

Akc./Sab. »Elektra«

Rīga, Marijas ielā Nr. 8-a.
Tālr. 31314.

Jānis Vanags
**Rīga,
Brīvības ielā № 52.**

Superfosfatfabrika

Milgrāvī, pie Rīgas akc.-sab.

Pils. kant. L. Pils ielā 23.

Akcijbiedrība

L. W. Goegginger
Rīga.

ŠAAR UN CAVIECEL

Rīgas eļļas spiestuves A/S. sen. Wm. HARTMAN

Rīga, Vecā Jelgavas ielā Nr. 21/25.

Tālrini 20345, 41832, 23884. Telegr. adr. «Reh.»

Piedāvā: linsēku miltus, sojas pupu miltu, kokosa miltus, pernicu, linēļu, rapseļu, kokosēļu, ēdamos taukus «Kokolin», ēdāmo eļļu «Trīs zvaigznēs».

Apdrošināšanas un Transporta

A.-S. „Latvijas Lloids”

Rīga, I. Smilšu ielā 34.

F. M. Jelgavas un Krustpils cukura fabrikas

pārdom sekošus rāzojumus:

1) Cukurbiles graizījumus — lētakā un izdevīgākā lopbarība. Cena Ls 3.60 par 1 tonnu

noņemot uz vietas vezumiem vai franko vagona Jelgavas vai Krustpils cukura fabrika.
2) Filtrpreskaļķi — zemes mēslošanai. Cena Ls 0.50 par 1 tonnu, noņemot uz vietas vezumiem, un Ls 1.00 par 1 tonnu franko vagona Jelgavas vai Krustpils cukura fabrika.

Cukurbiles graizījumus un filtrpreskaļķus izselta vagonos sabēri veidā ne mazāk par vagona kravu. Uzdotās cenas ir spēkā pāfabriku darbības lāķu (apm. līdz 1933. g. janvāra mēn. beigām).

Tuvākās zīpas sniedz: 1) Valsts cukura fabriku birojā, Rīga, L. Smilšu ielā № 1/3, dz. 7, tālr. 20739. 2) Jelgavas cukura fabriķā tālr. Jelgavā № 393 un 3) Krustpils cukura fabriķā, tālrinis Krustpili № 91.

K. BODNIEKS

Manufaktūras tirgotava

Rīga, Kr. Barona ielā Nr. 28-a.

Nodājas: { Rūjienā, Rīga ielā Nr. 2

Talsos, Lielā ielā Nr. 38

V. Cielēns

Gaļas un desu konservu fabriķa

G. TILLNER

Rīga, Blaumapa ielā 10. T. 27180.

Jāņa ielā 18. T. 20870.

Kluga un Ervalds

Lampu un trauku tirgotava, Rīga, Tērbatas ielā Nr. 14. Lielā izvēle: pušķienas un kafijas servises, virtuves piederumi u. t. t.

Arnolds Latsons

Rīga, Brīvības ielā Nr. 1. Tālr. 27871.

Rīgas stacijas bufete

Rīga I. A. Zaikovs.

dibin. 1901. g.

Rīga, Alberta ielā Nr. 12. Tālr. 23700.

Ekonomeizeri, galsa karstējī, ::-

mēch. kurtuvēs. ::-

V. STRĀDS,

Vidzemes tirgū, II pavilj. sviesta nod.

Nr. 60/61.

Reservēts № 47

Vienmēr turiet krājumā
kādu pulverīti „Kristal“

Mums pārmet

ka tik liela fabrika kā mūsu, kura ir savā nozarē lielākā Baltijas valstis, kērusies pie tā maza priekšmeta, kā pulveritis pret galvas sāpēm.

Mēs domajam, ka tieši publikas interesēs ir, lai liels un atbildīgs uzņēmums izlaiž sevišķi labu preparatu šini nozarē, jo pulveri pret galvas sāpēm bieži ieņem neprasot ārsta ieteikumu un tāpēc sevišķi krit svarā tā drošība, kuru dod fabrikas piedzīvojumi un labā slava.

Prov. Z. FRONCKEVIČS
ķim.-farm. fabrika

„Kristal“
noteikti palidz!

15 sant. gabalā

Dabūjami visās aptiekās un aptieku preču tirgotavās.

„Kristal“
neatstāj iespaidu
uz sirdi!

Rīga, Kriegeru ielā 3. Tālr. 94625.

Ja galvas sāpēm par iemeslu ir kāda nopietnāka slimība, tad, protams, nepietiek ar viņu apturēšanu, bet jāgriežas pie ārsta, un, jo ātrāk, jo labāk.

NOTIS
skolām, orķestriem,
koncertiem un mājai.
K. Reinholds
Rīga, Brīvības bulv. 1.

Avianautica
Paul Lewy,
Rīga, Grēcinieku ielā 30.
Tālr. 34377.

F. Vitola
Konditorēja un kafējnīca,
Rīga, Dzirnavu ielā 109.

Apavu fabrika
G. Zilbert un Bdrš
Rīga, Kēniņu ielā 9.

Vilnas vērtuve-austuve.
J. A. Plaudis
Rīga, Valmieras ielā 8.
Tālr. 93642.

Zilonu aptieka
ķim.-farm. laborāt.
Rīga, Marijas ielā 67/69.

Z. Bēmanis
Eglišu izgreznojumi
Rīga, Jāņa ielā 16.

Vairumā Mazumā

Dāmu

Habek

zīda zēķes.

TEKSTILRŪPniecības AKC. SAB.
Rīgas Manufaktura

Rīga, Vaļņu ielā 2.
Tālr.: valdei 20582, tirdz. nod. 34307.

**Bloomsfield's Overseas
Ltd., Hering-Import.**
Rīga, Mārstaļu ielā 19.

Ādas preču noliktava
P. Natarēvič u. Kortin
Rīga, Peldu ielā 15
Tālr. 22666.

M. Taubins
Rīga, Kalēju ielā 14/16.
M. T. Tēja. M. T.

**Dzeriet kaiju, ne
surrogātus — tikai no**
William Jenisch
Rīga, Skārnu ielā 4.
Tālr. 26270.
Grauzdētava:
Rīdzene ielā 15/17.
Tālr. 21843.

Kafējas grauzdētava
V. Hinc
Rīga, Lāčplēša ielā 29.
Tālr. 27270.
Nodāļas:
Dzirnavu ielā 43,
Brīvības ielā 40,
Vaļņu ielā 1,
Matisa ielā 27,
Parka ielā 2.

Apavu fabrika
D. Mogiļnikov.
Rīga, Grēcinieku ielā 32
Tālr. 20743.

Liepājas banka
A.-S.
Rīga, Jēkaba ielā 16.

„VAKO“

Tabakas veikals
Gustav Lindenberg
Rīga, Šķiņu ielā 11.
Tālr. 20972.
Vaļņu ielā 22, tālr. 23265.

Rigas vilnas vērtuve
«Merino»
Rīga, Artilērijas ielā 47.

R. Kagans
Rīga, Skārnu ielā 13, pie
Kalku ielas, tālr. 22527.
Elektriskais instalācijas
materiāls, kā arī visā-
da veida apgaismošanas
ķermenī.
Vairumā Mazumā

DROGU UN KIMIKALIJU LIELTIRGOTAVA,
Feiertag, Danjuschewsky & Schön

Rīga, Mārstaļu ielā Nr. 20/22.
Tālr. 20879 - 22867.

Maizes ceptuve
J. Reimanis
Rīga, Oertrūdes ielā 125.
Tālr. 31103.

Malznaika
P. Biernis
Rēveles ielā Nr. 96,
tālr. 92328.

Vislatvijas aukciona-kommissijas nams,
Rīga, Merķeļa ielā 21.
Tālr. 21936.
Brīvības ielā 42, tālr. 29033.

Chromādu ģerētāva
«Victoria»
Šarlotes ielā Nr. 60.
Tālr. 924-68.

S-ba «Textiflano»
Austuve, apreptīra, krāsotava, Pils. nolikt. Kalku ielā Nr. 23. Fabr. Kapu ielā 2.

Pirmklasīgs kungu un dāmu atelje
E. Jakobson
Rīga,
Brīvības 1. Kalku 16.
T. 27259. T. 30737.

Krēmis Bosex
Sastād. Dr. Klāra Staken.
Vairumā lab. **Bosex-Rīga**, Kr. Barona ielā 26,
tālr. 26062.

V. Ošenieks,
Jelgavā, Katoļu ielā 15.
Tālr. 134—568.
Lauksaimn. mašīnas, Sēklas, Būvmateriālli.

Jaunā Aptieka
ipašn. prov. Vistucus un mag. R. Vaits,
Jelgavā, Katoļu ielā Nr. 44.
Tālr. 699.

E. Šapiro
Marijas 31, tālr. 29618.
Dāmu kleitas, Blūzes.
Svārkl. Dib. 1903. g.

Stiklu fabrika
A. S. «Neo-Feniks»
Valmieras ielā 8.
Tālr. 93338.

Spoguļu rūpniecība
Atis Zilbermanis
Rīga, Mārstaļu ielā 1.
Pagatavo kristall, puskristall un vienkāršus spogulus, kā arī izlabo bojātus.
Pirmklasīgs darbs,
Studentiem 10% rabats

Brāļi Midegi
Rīga, Brīvības ielā 75.
Drogas, kīmikālijas un krāsas.

Koku rūpniecība
L. Rūtens
Jelgavā.

Metāla gultas
pirms pārciet — apskatiet manā rūpniecībā
Marijas ielā Nr. 19.
J. Riekstiņš, T. 93775.

Rigas tvaika moderniecība
Marijas ielā 91/93.
Tālr. 94156.

Izsargājaties no sīmībām —
pieprasiet bārzddzinim higiainisko zālveti u. pindzelīf
«Hygiene»

**Pret
galvas sāpēm, neiralģiju
pulveriši**

«KRISTAL»